

HEMŞİRELİKTE MESLEKİ ÖRGÜTLENME: TÜRKİYE'DE VE SEÇİLİ ÜLKELERDE MEVCUT DURUM

PROFESSIONAL ORGANIZATION IN NURSING: CURRENT SITUATION IN TÜRKİYE AND SELECTED COUNTRIES

Öğr. Gör. Fatoş TOZAK¹

Hande DEMİRTAŞ²

Doç. Dr. Gökhan ABA³

ÖZ

Mesleki örgütler, belli bir meslekte yasalarla meslek ve üyelerini tanımlayan, meslek üyelerini bir araya getirerek yaptıklarını denetleyen ve kontrol eden, mesleki profesyonelleşmeye katkı sağlayan sivil toplum örgütleridir. Hemşirelik mesleği de profesyonel olarak, mesleki ilgi alanlarıyla uyumlu bir mesleki derneğe katılmak, hizmet verilen organizasyon için olduğu kadar bireye de faydalıdır. Mesleki derneğe üyelik, hemşirelik uygulama standartlarını belirler, sağlık politikasını geliştirir, hem üyelerinin hem de sağlık hizmeti kullanıcılarının haklarını destekler ve korur. Hemşireliğin sağlık politikasına katılımının önündeki belirtilen engeller arasında hemşirelik örgütlerine dahil olmanın önemi konusunda anlayış eksikliği bulunmaktadır. Özellikle meslek üyelerinin mezuniyet sonrası mesleki bilgi birikiminin artırılmasında, üyelerinin eğitim sürecinde aktif yer alarak kişisel ve profesyonel büyüme fırsatları yakalamasında mesleki örgütlere üye olmaları ilk adımdır. Dünya genelinde hemşirelik örgütlenmeleri 1900'li yılların başında başlamıştır. Türkiye'deki mevcut hemşirelik örgütlenmesi ile ICN'ye üye olan, sağlıklı ve güncel verisine ulaşılabilen ülkelerden ABD, Birleşik Krallık, Çin, Almanya, Rusya, Japonya, Kanada, Avustralya, Norveç, Güney Kore, Suudi Arabistan ve Nepal'in hemşirelik meslek örgütlenmeleri hakkında bilgi verilmiştir. Bu derleme makalede örgütlenme ve mesleki derneklerin önemi ile hemşirelikte mesleki örgütlenmenin mevcut durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Ayrıca hemşirelikte mesleki örgütlenmenin önündeki engellerin kalkmasına yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Mesleki Örgütlenme, Mesleki Dernekler.

JEL Sınıflandırma Kodları: I1, I10, I19.

ABSTRACT

Professional organizations are non-governmental organizations that define the profession and its members by law in a certain profession, supervise and control what the members of the profession do by bringing them together, and contribute to professional professionalization. As a nursing professional, joining a professional association that aligns with one's professional interests is beneficial to the individual as well as to the organization served. Membership in a professional association sets standards of nursing practice, advances health policy, and promotes and protects the rights of both its members and health care users. Cited barriers to nursing participation in health policy include a lack of understanding of the importance of involvement in nursing organizations. Becoming a member of professional organizations is the first step, especially in increasing the professional knowledge of professional members after graduation and in enabling their members to take an active part in the education process and gain personal and professional growth opportunities. Nursing organizations around the world started in the early 1900s. The current nursing organization in Turkey and the nursing professional organizations of the USA, the United Kingdom, China, Germany, Russia, Japan, Canada, Australia, Norway, South Korea, Saudi Arabia, and Nepal, which are members of the ICN and whose health and up-to date data are attained, are introduced in the study. In the review article, it is aimed to reveal the importance of organization and professional associations and the current situation of professional organization in nursing. In addition, some suggestions are made to remove the obstacles to professional organization in nursing.

Keywords: Nursing, Occupational Organizations, Professional Associations.

JEL Classification Codes: I1, I10, I19.

¹ İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, fatos.tozak@yeniyuzuyil.edu.tr

² Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, handedt5@gmail.com

³ Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, gaba@bandirma.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

Organizations are organizations that emerge as a result of human needs, have a common purpose, have their own authority and hierarchy, where their members come together to realize a clear and common purpose. The unity of people or institutions gathered around this common purpose creates the organization. Every organization that carries out its activities independently by targeting social issues constitutes non-governmental organizations. Non-governmental organizations are not only organizations that act on a voluntary basis, realize certain goals and enlighten the public on certain issues, but also take part in the transfer of information and cooperation, in solving professional problems. Organization, legality, voluntariness, the principle of public interest, autonomy, non-profit principle, the feature of having a public space, the principle of specialization in a certain subject and transparency are the basic characteristics of non-governmental organizations. Functionally, political functions, their effects on the legislative and executive fields, influencing the public and political parties, constitute cultural and individual functions. Laws that can meet non-governmental organizations qualitatively and functionally in Turkey are the Law on Associations and Foundations. Professional associations are of great importance, especially in terms of functionality. Professional organizations are organizations that represent members of certain professions with common ideals and carry out activities in line with professional interests and purposes. In this review article, which are members of ICN and whose current data can be accessed, Turkey and the USA, United Kingdom, China, Germany, Russia, Japan, Canada, Australia, Norway, South Korea, Saudi Arabia and Nepal nursing professional organizations has been given information about. It was written to reveal the importance of professional organization, the organizational levels of the national and international nursing profession, and the organizational problems in the nursing profession.

Design/methodology/approach:

In this review article, detailed information is given about the current situation of the nursing profession organization in our country and in twelve selected countries. It is believed that by presenting current scientific information about professional organization in a systematic framework, it will contribute to the awareness of nurses about professional organization and the strengthening of nursing.

Findings:

Professional organizations have an important place in the professional development of professions, in providing professional freedom and unity of power. One of the most common is associations, and in the process of organizing associations; It is very important to follow the current situation closely, to achieve its goals, to adopt solution-oriented approaches, and to ensure the continuity of its professional vision and mission. Professional associations carry out functions for career development, advocacy, networking, mentoring and the development of professional members in accordance with their purpose of existence. In this context, the way to strengthen the nursing profession in every field is to become members of professional associations with the principle of unity of purpose, and even to act under the roof of a single professional organization. In addition, organization is important for nursing professionals to defend their rights by providing a sense of unity, to gain professional autonomy and to increase the quality of nursing care.

Conclusion and Discussion:

Today, there are many organizations such as associations and unions established in different fields of expertise in the country and abroad related to the nursing profession. However, in national and international researches on the professional organizations of nurses, it is seen that the number of nurses who are members of professional associations or who are considering becoming a member of professional associations is not at a sufficient level compared to the number of working nurses. Among the reasons for this are; Lack of awareness towards nursing organizations, high membership costs, inability to spare time due to long working hours, family responsibilities, inappropriate place or meeting time, lack of belief, and no difference between those who are members of associations and those who do not. In this direction, nurse leaders, professional associations and nurse professionals should be aware of their roles in order to remove the barriers and the importance of professional organization. Nurses' awareness of professional organization should be increased and activities should be organized to encourage them to become members of professional organizations. These activities should be aimed at promoting nursing organizations, establishing trust in organizations, increasing the initiatives to solve professional problems and increasing the prestige of the profession. In order to make positive changes that will increase membership in professional organizations and retain members, the obstacles in front of membership should be determined first and cooperation should be made with the nurses in the field for initiatives to remove these obstacles. Professional organization in nursing should not only start with professional life, but should be supported by a guidance program or course curriculum to raise awareness from student years.

1. GİRİŞ

Ortak bir amaç ve işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kişi ya da kurumların oluşturduğu birlikteliğe örgütlenme adı verilmektedir (Yılmaz Kuşaklı vd., 2019). Sivil toplum alanında faaliyet gösteren ve toplumda, idarenin bir parçası olmayan her örgütlenme sivil toplum kuruluşunu oluşturmaktadır. Sivil toplum kuruluşları arasında; siyasi gruplar, dini kuruluşlar, sendikalar, spor kulüpleri, özel sektör girişimleri, dernekler, birlikler, odalar ve loncalar yer almaktadır. Bu kuruluşlar arasında işlevsel yönden mesleki dernekler önemli bir konuma sahiptir (Özdelikara vd., 2016; Özsoy vd., 2016). Ülkemizde, sendika ve dernek statüsündeki sivil nitelikli meslek kuruluşları meslek örgütünü (Türk Hemşireler Derneği gibi) ifade ederken; “meslek kuruluşu” kavramı ise daha çok kamu kurumu kapsamındaki meslek kuruluşlarını (Türk Tabipler Birliği gibi) ifade etmek için kullanılmaktadır (Avşarbay ve Dilekçi, 2014).

Bir mesleğin gelişmesi ve güç kazanabilmesi için; ortak amaç ve inançları taşıyan belirli sayıda meslek üyesinin bir araya gelerek, kendine ait otoritesi bulunan örgüt yapısı oluşturması, aşağıdan yukarı dikey hareketliliğinin bulunması, açık amaçlarını üyelerine iletebilmesi ve örgütün isteklerini gerekli otoritelere ulaştıran bir yapısının olması gerekmektedir (Yılmaz Kuşaklı vd., 2019). Bu bağlamda mesleki örgütler mesleki amaçlar etrafında toplanmış meslek üyelerini temsil eden örgütlerdir. Mesleki örgütler ile meslek üyeleri aynı sosyo-kültürel ve hukuki amaç çerçevesinde güçlerini kullanarak mesleklerini daha ileriye taşıyabilmektedir. Özellikle günümüz bilgi toplumlarında kalite, iş birliği ve bilgi alışverişinin vazgeçilmez olması sebebiyle mesleki örgütler, mesleklerin gelişiminde büyük önem arz etmektedir (Korkmaz, 2011). Meslek üyelerinin haklarının savunulması ve mesleğin gelişmesi için mesleki bir örgüte sahip olunması, bir mesleğin profesyonelleşmesinin önemli kriterlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Altuntaş ve Yetkinler, 2020). Mesleki profesyonellik her sektörde önemli olmasına karşın sağlık sektöründe insan hayatının söz konusu olması ve hata payına yer olmaması sebebiyle daha fazla öne çıkmaktadır (Adıgüzel vd., 2011). Tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelik mesleğinin gelişmesinde de hemşirelik örgütleri önemli katkı sağlayacak parametrelerden biridir (Karabey vd., 2020). Hemşirelikte mesleki örgütlenme bakım kalitesinin artması, mesleki otonomi gelişimi, hemşireler arası birlik beraberlik, ekip ruhu ile uygulamalarda ortak bir çerçeve oluşturması açısından önemlidir (Karabey vd., 2020). Bunun yanında hemşirelik örgütleri içlerinde özelleşerek dikkat çekmek istedikleri hastalıklara veya politikalara farkındalık oluşturabilmektedir. Örneğin Ulusal Siyah Hemşireler Vakfı (NBNF) Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) var olan azınlıklar ile yetersiz hizmet alan gruplar için program oluşturarak hizmet sunmaktadır. Bu bağlamda ABD’de kardiyovasküler hastalıkların önde gelen ölüm nedenleri arasında olması sebebiyle Afrikalı Amerikalı kadınlar arasında kardiyovasküler hastalıkların azaltılması amacıyla sağlık eğitim hizmetleri geliştirme ve koordinasyon aşamasında profesyonel destek sağlamıştır (Georges, 2005). Hemşirelik örgütleri hemşirelik mesleğinin gelişmesine katkı sağladığı gibi bireylere de fayda sağlamaktadır. Bireyler profesyonel bir örgüte katıldıkları için dayanışma ve güç duygusu hissetmektedir (Dale ve Mandi, 2020). Ayrıca mesleki örgütlenme ile hemşirelerin örgütsel bağlılığının da artması beklenmektedir (Şahan, 2020). Bu çalışmada, hemşirelikte mesleki örgütlenme, Türkiye’deki ve seçili ülkelerdeki hemşirelik meslek örgütlenme yapıları hakkında detaylı bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

2. TÜRKİYE’DE HEMŞİRELERİN MESLEKİ ÖRGÜTLENMESİ

Ülkemizde hemşirelik mesleğinde ilk örgüt, 1933 yılında kurulan ‘Türk Hastabakıcılar Cemiyeti’dir. 1943’te yapılandırılarak Türk Hemşireler Derneği (THD) olarak hizmet vermeye başlamış, 1949 yılında ise dünyada ilk kurulan hemşirelik organizasyonu olan International Council of Nurses’e (ICN) üye olmuştur (Karabey vd., 2020; Korkmaz, 2011). “Hemşirelik mesleğini temsil etmek, topluma güvenli ve nitelikli bakım sunulmasını sağlamak için politikaların oluşturulmasında söz sahibi olarak mesleği geliştirmek, hemşirelerin refahını artırmak, şimdi ve gelecekte toplumun güvenli, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede yaşamasını sağlamak için meslektaşları ve paydaşları ile iş birliği içinde çalışmak” misyonunu benimseyen THD, ülkemizdeki en büyük hemşirelik örgütü konumundadır (Türk Hemşireler Derneği, 2023). 1933-1973 yılları arasında genel merkezi İstanbul’da olan dernek, 1973 yılında (1630 sayılı Dernekler Kanunu gereğince) merkezini, Ankara’ya taşımıştır. Aynı yıl İstanbul Şubesi, 1974’te ise Isparta Şubesi açılmıştır. İlerleyen yıllarda yeni şubelerin açılması ve varlığını sürdüremeyen şubelerin kapatılması sonucunda, 2018 Genel kurulu sonrası aktif olarak çalışan; İstanbul, İstanbul Anadolu, Ordu, Uşak, Gaziantep, Bursa, Mersin, İzmir, Malatya, Trabzon, Antalya, Manisa, Eskişehir, Erzurum, Konya, Samsun ve Zonguldak olmak üzere 16 ilde, toplam 17 şubesi ile faaliyet göstermektedir (Türk Hemşireler Derneği, 2023).

THD, sağlık sisteminin yaşamsal bir bileşeni olan, hemşirelik mesleğine ait bilgi ve uygulamaların tanınmasını sağlamak için hemşirelik mesleğinin icrası, yönetimi, eğitimi ve özlük hakları alanında çalışmalarını sürdürmektedir. Aynı zamanda Hemşirelik Yasası ve Hemşirelik Yönetmeliği'nin çıkarılmasına da liderlik etmiştir. Ancak günümüzde THD henüz kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu değildir. 1996 yılında "Hemşirelik ve Türk Hemşireler Birliği Kanun Tasarısı" hazırlanmış, 1998'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilgili komisyonundan geçmiştir. Ancak, tam yasalaşacakken hükümet düştüğü için yasalaşamamış, daha sonraki zamanlarda THD'nin bu konudaki girişimleri sonuçsuz kalmıştır (Türk Hemşireler Derneği, 2023).

Ülkemizde sağlık çalışanları arasında en fazla sayıda görev yapan meslek mensubu grubunu hemşireler oluşturmasına rağmen (2021 yılı itibarıyla 232.442) en büyük hemşirelik örgütlenmesini temsil eden THD'ye üye sayısı sadece on bindir. Görüldüğü üzere sayıca çoğunlukta olmasına rağmen üye sayısındaki yetersizlik nedeniyle hemşirelik sadece dernek düzeyinde temsil edilmektedir. Derneğin hâlihazırda var olan şube sayısı (17), ülke çapında yetersiz örgütlendiğini göstermektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2023; Türk Hemşireler Derneği, 2023).

2019 yılında yaşanan Covid-19 pandemisi, hemşirelerin güvenliği, refahı, tıbbi malzeme temini, acil durum finansmanı gibi farklı hemşirelik ve sağlık problemlerine hızlı cevap bulması sebebiyle hemşirelikte mesleki örgütlenmenin önemini ortaya koymuştur (Crumley, 2020). Bu doğrultuda THD, zorlu salgın sürecinde meslektaşlarına destek olmak için bazı çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bunlar; koruyucu ekipman, negatif basınçlı izole üniteler, toplumun koruyucu önlemleri, vaka yönetimi çalışmaları, uzun çalışma saatleri ve hemşire/hasta planlamasındaki orantısızlık gibi yaşanan sorunların çözüme kavuşturulması talebinde bulunmuştur. Bunların yanında, Covid-19 durum analiz raporları hazırlayarak kişisel koruyucu ekipman kullanımı ve el hijyeni, vaka yönetim şemaları, bulaşıcı hastalıklarla mücadele rehberi, Covid-19 hemşire eğitim rehberi gibi en güncel ve kanıta dayalı bilgilere ulaşılması, hizmet içi ve oryantasyon eğitimlerinde kullanılması için de paylaşımlarda bulunmuştur (Türk Hemşireler Derneği, 2023).

Literatür incelendiğinde ülkemizde hemşirelik alanında tarihi öneme sahip olan Türk Hastabakıcılar Cemiyeti ile başlayan örgütlenmenin sonraki yıllarda (örnek: Çapa Hemşireleri Geliştirme ve Dayanışma Derneği, Cerrahpaşa Hemşireler Derneği) kurum bazlı dernekler ile birlikte özel dal derneklerinin de (örnek: Türk Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireleri Derneği) ve hatta bu dal derneklerinin de alt dallarının da kurulduğu (örnek: Endoskopik Cerrahi ve Laparoskopi Hemşireleri Derneği) görülmektedir. Türkiye'de, ulusal hemşirelik mesleği ile ilgili 59 mesleki örgüt bulunmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Ulusal Hemşirelik Mesleği ile İlgili Örgütler ve Kuruluş Yılları* (Kronolojik olarak sıralanmıştır)

Türk Hemşireler Derneği (1943)	Florence Nightingale Hemşire Mektepleri ve Hastaneleri Vakfı (1948)	Vehbi Koç Vakfı Hemşirelik Fonu (1974)	Onkoloji Hemşireliği Derneği (1989)	Türk Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği (1992)	Semahat Arsel Hemşirelik Eğitim ve Araştırma Merkezi (1992)
Çapa Hemşireleri Geliştirme ve Dayanışma Derneği (1992)	Türk Nefroloji, Diyaliz ve Transplantasyon Hemşireleri Derneği (1992)	Cerrahpaşa Hemşireler Derneği (1994)	Diyabet Hemşireliği Derneği (1995)	Gastrointestinal Endoskopi Hemşireleri ve Teknisyenleri Derneği (1996)	Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği (HEMAR-G) (1996)
Çocuk Hemşireliği Derneği (1997)	Türk Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireleri Derneği (1998)	Kalp Damar Cerrahisi Hemşireleri Derneği (1998)	Çocuk Cerrahisi Hemşireliği Derneği (1998)	Hematoloji Hematolojik Onkoloji ve Kemik İliği Transplantasyon Hemşireleri Derneği (1999)	Ege Üniversitesi Hemşirelik Mezunları Derneği (1999)
Nöroşirürji Hemşireliği Derneği (1999)	Psikiyatri Hemşireliği Derneği (2000)	Neonatoloji Hemşireliği Derneği (2002)	İç Hastalıkları Hemşireliği Derneği (2006)	Üroloji Hemşireleri Derneği (2006)	Romatoloji (Romhemder) Hemşireler Derneği (2006)
Öğrenci Hemşireler Derneği (2006)	İnfertilite Hemşireliği Derneği (2007)	Ebe ve Hemşireler Derneği (2007)	Hemşirelik Eğitim Derneği (2007)	Yara Ostomi İnkontinans Hemşireleri Derneği (2008)	Üreme Sağlığı ve İnfertilite Hemşireliği Derneği (2008)
Endoskopik Cerrahi ve Laparoskopi Hemşireleri Derneği (2009)	Acil Hemşireliği Derneği (2010)	Hacettepe Hemşirelik Lisans ve Lisansüstü Mezunlar Derneği (2010)	Kadın Sağlığı Hemşireliği Derneği (2010)	Nöroloji Hemşireliği Derneği (2011)	Yönetici Hemşireler Derneği (2011)

Kemik İliği Transplantasyonu Hemşireliği Derneği (2012)	Hemşireler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (2012)	Geriatric Hemşireliği Derneği (2012)	Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Hemşireliği Derneği (2013) (HEPDAK)	Kültürlerarası Hemşirelik Derneği (2013)	Halk Sağlığı Hemşireliği Derneği (2014)
Ortopedi ve Travmatoloji Hemşireleri Derneği (2015)	İnovatif Hemşirelik Derneği (2016)	Uludağ Üniversitesi Hemşirelik Lisans ve Lisansüstü Mezunları Derneği (2016)	Cerrahi ve Sterilizasyon Hemşireleri Derneği (2017)	Enfeksiyon Kontrol Hemşireleri Derneği (2018)	Hemşirelikte Liderlik Derneği (HELİD) (2018)
Hemşirelik Bilişim Derneği (2019)	Hemşirelik Cinsel Sağlık Eğitim ve Danışmanlık Derneği (2019)	İş Sağlığı Hemşireliği Derneği (İŞHEM-DER) (2003)	Karadeniz Yoğun Bakım Hemşireliği Derneği*	İzmir Çağdaş Hemşirelik Araştırma ve Geliştirme Derneği*	Hemşirelikte Klinik Simülasyon Derneği*
Uludağ Hemşireleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği*	Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Mezunları Derneği*	İstanbul Sağlık Memuru Acil Tıp Teknisyeni Hemşire ve Ebe Derneği (İSAHED)*	Karadeniz Teknik Üniversitesi Hemşirelik ve Ebelik Bölümü Mezunları Derneği*	Pediyatrik Nefroloji Diyaliz ve Transplantasyon Hemşireliği Derneği*	

Kaynak: (Karabey vd., 2020, s. 384-391; Yılmaz Kuşaklı vd., 2019, s. 131-138; Türkiye İstatistik Kurumu, 2023).

*Bazı derneklerin kuruluş yıllarına ulaşılamamıştır.

Yıllar içerisinde sayıca artış gösteren bu derneklerden bazılarının üniversite bünyesiyle ortaklaşa kongre, sempozyum gibi bilimsel organizasyonlarda adının geçmesine rağmen aktif bir web sayfasının olmadığı (örnek: Karadeniz Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği) ve aktif bir web sayfası olan derneklerin ise üye sayıları ya da kuruluş yılları gibi bilgilere yer vermediği (örnek: Türk Hemşireler Derneği; İstanbul Sağlık Memuru Acil Tıp Teknisyeni Hemşire ve Ebe Derneği) görülmüştür. Karabey vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada THD'nin web sitesi aracılığı ile ulaşılabilen 33 ulusal hemşirelik derneği olduğu belirtilmiştir. Yapılan bu çalışma ulusal hemşirelik derneklerinden bazılarının web sayfasının olmadığını destekler niteliktedir. Dülger (2021) tarafından hazırlanan ICN temalı küresel sorumluluk farkındalığı konulu yüksek lisans tez çalışmasında ise ulusal hemşirelik mesleki örgütlerinin sayısı 56 adet olarak verilmiştir.

Ulusal alan yazında 59 olarak tespit edilen hemşirelik örgütlerinden 57'si genel ve özel dal hemşirelik derneği, mezunlar derneği, yardımlaşma ve dayanışma, okulları koruma vb. şeklindeyken, iki tanesi vakıf niteliğindedir ve günümüzde aktif olarak faaliyet göstermektedir (Tablo 1). Günümüze kadar kurulan ulusal hemşirelik derneklerinin sayısındaki artışa rağmen, sağlık çalışanları arasında sayıca üstünlüğü olan hemşirelerin üye olma oranlarının aynı oranda artmaması; derneklerin kuruluş amacına yönelik faaliyetlerinin yetersiz kalmasından ve hemşireler üzerinde istenilen etkiyi bırakamamasından kaynaklandığı söylenebilir. Bunun yanında hemşirelikte en büyük örgütlenmenin THD olmasına rağmen açılan özel dal derneklerinin THD çatısı altında toplanamaması, THD'nin üye sayısının bölünmesine yol açarak, "Türk Hemşireler Birliği" olma yolundaki en büyük engellerden birisinin de bu bölünmeden kaynaklı üye sayısındaki yetersizlik olduğu söylenebilir.

3. ULUSLARARASI HEMŞİRELİK ÖRGÜTLERİ

Uluslararası düzeyde, çeşitli hemşirelik uzmanlıklarını ve mesleki ilgi alanlarını temsil eden profesyonel organizasyonlar mevcuttur. Uluslararası profesyonel hemşirelik kuruluşları, hemşirelerin politika geliştirmesine destek olacak yetkiyi sağlayarak buna yönelik süreçlerin oluşturulmasını sağlamakta ve hemşirelik bakım uygulamalarının geliştirilmesine yönelik öneriler ile karar verici hemşirelere rehberlik etmektedir (Catallo vd., 2014). Uluslararası hemşirelik örgütleri, ileri düzey hemşirelik rolleri için sağlık politikasıyla ilgili var olan sorunlar hakkında düzenleme geliştirme programları oluşturarak sağlık politikalarının geliştirilmesini ve gözden geçirilmesini sağlarken bu konulardaki bilgilerin daha etkili bir şekilde yayılmasında da önemli rol oynamaktadır (Heale vd., 2015).

Dünyada ilk kurulan hemşirelik organizasyonu olan ICN, hemşirelerin sesi olan en kapsamlı uluslararası örgüttür (Dülger, 2021). 1899 yılında kurulan ve merkezi İsviçre'nin Cenevre şehri olan ICN hemşireler tarafından yönetilmektedir. ICN, 2021 yılı itibari ile Dünya'da 138 ulusal hemşire birliğini bünyesinde barındırmakta ve 27 milyonun üzerinde hemşireyi temsil etmektedir. Amacı hemşireler arası birliği sağlayabilmek, hemşireliği geliştirmek ve sağlık politikalarını belirlemede etkin olabilmektir (Uluslararası Hemşire Dernekleri, 2023; Uluslararası Hemşireler Konseyi, 2023). ICN, zor ve stresli zamanlarda hemşirelerin kendilerini ve mesleklerini iyileştirici faaliyetlerin geliştirilmesinde hemşirelere destek sağlamakta ve öncülük etmektedir. Örneğin, Covid-19 pandemi döneminde hemşirelerin sorunlarını gündeme getirmiş ve destek olarak bu zorlu dönemde hemşirelerin yanında olmuştur (Morin, 2021). Covid-19 pandemisinde yüz bini aşan hemşire ve diğer sağlık çalışanları ölümünün sorumlusu olarak politikacılara karşı hemşirelerin sesi olmuştur (Catton, 2021). Ayrıca ICN'nin resmi dergisi olan "International Nursing Review" (INR) hemşireliğin geliştirilmesi ve sağlık politikasını biçimlendirme amacına yönelik faaliyetler sürdürerek hemşirelik örgütlenmesine fayda sağlamaktadır.

Hemşirelerin toplum sağlığındaki etkisinin önemi tartışılmazdır. Bu sebeple ICN ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 1948'den beri ortak çıkarları doğrultusunda projelerde iş birliği yapmaktadır (Uluslararası Hemşireler Konseyi, 2023). ICN ve DSÖ'nün birlikte yaptıkları "Nursing Now" kampanyasında yayınladıkları 2020 raporunda dünyadaki hemşire açığına dikkati çekerek 2030 yılına kadar bu açığın kapanmasına yönelik adımların atılmasının önemi vurgulanmıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 2023). Uluslararası ittifaklar, toplumların sağlığını koruma ve geliştirilmesinde fayda sağladığı gibi mesleklerin gelişmesine de olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu bağlamda toplum sağlığı ile ilgili uluslararası çalışmalarda bulunan DSÖ, hemşirelik için önemli bir konumdadır. Fakat DSÖ'nün hemşirelere gereken önemi vermediği, hemşirelik kimliğinin görünürlüğünün yeterli olmadığı ve alanındaki uzman hemşirelerin bilim insanı olarak değerlendirmede yetersiz kaldığı eleştiriler mevcuttur (Wong vd., 2015). Örneğin ülkemizde de Sağlık Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü personel dağılım cetvelinde Uzman Tabip, Tabip, Uzman Diş Tabibi, Diş Tabibi ve Eczacı unvanları tablosu "stratejik personel" olarak adlandırılırken, hemşireler "diğer sağlık personeli" başlığı altında yer almaktadır (Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2023). Dünyada hemşirelerin mesleki çıkarlarını koruyan ve haklarının savunuculuğunu yapan birçok uluslararası hemşirelik örgütleri mevcuttur. Bu örgütlerden Avrupa Hemşire Dernekleri Federasyonu (EFN-European Federation Of Nurses Associations) 1971 yılında kurulmuştur ve Avrupa'da bir milyondan fazla hemşireyi temsil etmektedir. EFN'nin misyonu, "Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi gibi Avrupa Kurumlarında lobi yaparak, AB'ye özel atıfta bulunarak hemşireleri ve hemşirelik mesleğini teşvik etmek ve korumaktır". EFN, hemşirelik mesleğinin statüsü ve çıkarlarını güçlendirmek amacıyla çalışmalarına devam etmektedir (Avrupa Hemşire Dernekleri Federasyonu, 2023). İngiltere'deki uluslararası hemşirelik örgütü olan İngiliz Hemşireler Birliği (BNA) ise 1948 yılında kurulmuştur. 30.000'in üzerinde hemşire üyesi vardır (Türk Hemşireler Derneği, 2023). BNA hemşirelere rekabet gücü sağlamak, özlük haklarını geliştirmek, hemşireler için uygun, tercih edilen çalışma koşullarını belirlemek, kalıcı ve sözleşmeye dayalı istihdam sağlamak amacı ile hizmet vermeye devam etmektedir. Amerika'da kamu ve özel üniversitelerde 850'den fazla üye hemşirelik okulunu temsil eden Amerikan Hemşirelik Okulları Birliği (AACN- The American Association Of Colleges Of Nursing) ise bakalorya adı verilen bazı ülkelerinde, üniversiteye girebilmek için lise bitirme sınavından sonra yapılan sınav ve lisansüstü programların birleşimini oluşturmaktadır. Amerikan Hemşirelik Okulları Birliği, bütün akademik kuruluşa hizmet etmektedir. Dekan ya da başhemşire AACN'nin temsilcisi olarak görev yapmaktadır (Amerikan Hemşirelik Okulları Birliği, 2023).

Hemşirelik uygulamalarında ortak bir dil geliştirerek meslek gelişimini amaç edinen ACENDIO (The Association For Common European Nursing Diagnoses, Interventions And Outcomes: Avrupa Ortak Hemşirelik Tanıları, Girişimleri ve Sonuçları Birliği) 1995 yılında kurulmuş olup bireysel ve kurumsal üyeleri mevcuttur. ACENDIO, iki yılda bir uluslararası kongreler gerçekleştirmekte ve hemşirelik literatürüne önemli katkılar sağlamaktadır (Türk Hemşireler Derneği, 2023).

Uluslararası diğer bir hemşirelik örgütü olan Amerikan Hemşireler Birliği (ANA- American Nurses Association), 1896'da kurulmuş olup, ABD'deki hemşirenin sözcülüğünü üstlenmektedir. Hemşirelerin haklarını korumada ve disiplinler arası iş birliği sağlamada hemşireliğin gelişimine katkı sağlamaktadır (DosSantos vd., 2016). 2006 yılında ANA, holistik hemşireliği resmi bir hemşirelik uzmanlık alanı olarak tanımıştır ve Amerikan Holistik Hemşireler Birliği (AHNA- The American Holistic Nurses Association), bir dal derneği olarak hemşireliğin bütüncül sesi olarak tanınmaktadır (Amerikan Holistik Hemşireler Birliği, 2023).

Yukarıda konu edilen uluslararası hemşirelik meslek örgütlerinin yanı sıra uluslararası dal dernekleri de yer almaktadır ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Hemşirelik ile İlgili Uluslararası Mesleki Örgütler

ICN- International Council of Nurses: Uluslararası Hemşireler Konseyi
WHO- World Health Organization: Dünya Sağlık Örgütü
EFN- European Federation of Nurses Associations: Avrupa Hemşire Demekleri Federasyonu
BNA- British Nursing Association: İngiliz Hemşireler Birliği
CNA- Canadian Nurses Association: Kanada Hemşireler Birliği
AACN- The American Association of Colleges of Nursing: Amerikan Hemşirelik Okulları Birliği
ACENDIO- The Association For Common European Nursing Diagnoses, Interventions And Outcomes: Avrupa Ortak Hemşirelik Tanıları, Girişimleri ve Sonuçları Birliği
ANA- American Nurses Association: Amerikan Hemşireler Birliği
AHNA- The American Holistic Nurses Association: Amerikan Holistik Hemşireler Birliği
APNA- American Psychiatric Nurses Association: Amerikan Psikiyatri Hemşireleri Birliği
EONS- European Oncology Nursing Society: Avrupa Onkoloji Hemşireliği Derneği
ESNO- European Specialist Nurses Organizations: Avrupa Özel Dal Hemşireleri Örgütü
FEND- Federation of European Nurses in Diabetes: Avrupa Diyabet Hemşireleri Federasyonu
IMIA-NI- Special Interest Group on Nursing Informatics of Imia: Uluslararası Tıp Bilişimi Birliği- Hemşirelik Bilişimi Grubu
IFPN- International Federation of Perioperative Nurses: Uluslararası Perioperatif Hemşireler Federasyonu
ISNCC- The International Society of Nurses in Cancer Care: Uluslararası Kanser Bakım Hemşireliği Derneği
SPN- Society of Pediatric Nurses: Pediatri Hemşireleri Derneği
PEN- Pediatric Endocrinology Nursing Society: Pediatrik Endokrinoloji Hemşireliği Derneği
NANDA- International (Nanda-I) North American Nursing Diagnosis Association: Kuzey Amerika Hemşirelik Tanıları Birliği
NURSE.ORG- Düşündürücü içerik yayımlayarak ve kültür değiştiren girişimler başlatarak hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin hayatlarını etkileyen bir platformdur.
UNESCO- United Nations Educational, Scientific And Cultural Organization: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü

Kaynak: (Türk Hemşireler Derneği, 2023).

4. SEÇİLİ ÜLKELERDE HEMŞİRELİK MESLEK ÖRGÜTLERİ

Ülkelerde en büyük sağlık hizmet grubu hemşireler olmasına rağmen sağlık politikaları oluşturma ve sağlık sistemi değişiklikleri konusunda hekimlerin daha fazla söz sahibi olduğu bir gerçektir. Hemşirelerin bu konularda daha etkili olarak söz sahibi olmalarını sağlamada en büyük katkı sağlayıcılar ise ICN’ye üye olan ulusal kuruluşlardır (Catallo vd., 2014). ICN, dünya çapında 28 milyon hemşireyi temsil eden 130’den fazla ulusal hemşire birliğinden (NNA) oluşan bir federasyondur (Uluslararası Hemşireler Konseyi, 2023). Ağustos 2022 itibarıyla Afrika bölgesi (28), Doğu Akdeniz bölgesi (12), Avrupa bölgesi (37), Amerika bölgesi (33), Güneydoğu Asya bölgesi (8), Batı Pasifik Bölgesi (17) olmak üzere altı bölgeden 135 hemşirelik derneği ICN’ye üyedir (Uluslararası Hemşire Dernekleri, 2023). ICN’ye bireysel üyelik yoktur, ulusal hemşireler birliğinin parçası olan hemşireler otomatik olarak ICN’nin bir parçası olarak kabul edilmektedir (Uluslararası Hemşire Dernekleri, 2023). Uluslararası bu kuruluşlar hemşirelerin politikaya ilgisini ve katılımını desteklemekte, hasta güvenliği, hemşirelerin sosyo ekonomik refahı ile hemşirelik uygulamalarını destekleyerek sağlık politikası üzerindeki etkisini artırmaktadır (Catallo vd., 2014; Crumley, 2020). Catallo vd. (2014) yaptığı çalışmada ulusal ve uluslararası hemşirelik örgütlerinin etkili çalışmalarının, mesleğin gelişmesinde umut verici olduğu belirtilmektedir. Bu bölümde ICN’ye üye olan, sağlıklı ve güncel verisine ulaşılabilen ülkelerden ABD, Birleşik Krallık, Çin, Almanya, Rusya, Japonya,

Kanada, Avustralya, Norveç, Güney Kore, Suudi Arabistan ve Nepal'in hemşirelik meslek örgütlenmeleri hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir.

4.1. ABD'de Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

1911 yılında kurulan Amerikan Hemşireler Birliği (ANA), ABD'deki tüm uzmanlık ve uygulama ortamlarında politik olarak aktif olmakta ve hükümete lobi oluşturma konusunda yardımcı olmakta ve 4 milyon hemşire üyesiyle önde gelen bir organizasyon olarak hizmet vermektedir (Amerikan Hemşireler Birliği, 2023). 1894'te kurulan Hemşire Okulları Yöneticileri Birliği, 1952 yılında Ulusal Hemşireler Birliği olarak çalışmalarına devam etmiştir. Ulusal hemşireler birliği çalışma alanlarının sınırları artırılarak, hemşirelik hizmetlerini uygulama, denetleme ile eğitimi sağlayıcı olarak faaliyetlerine devam etmiştir (Şendir, 1994). DSÖ 2017 verilerine göre, ABD ülkesinde kayıtlı 4.729.338 hemşire olmasına rağmen, sayısı 300'den fazla olan hemşirelik meslek kuruluşlarına, hemşirelerin sadece %10-20'si üyedir (Walton, 2017). Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri'nde onkoloji bakımı yapan tahmini 120.000 hemşire olmasına rağmen, Onkoloji Hemşireliği Derneği'nin (Onkoloji Hemşireliği Derneği [ONS], 2021) üye sayısı 35.000 civarındadır (Onkoloji Hemşireliği Derneği, 2023; Cline vd., 2019). Bu bağlamda yurt dışındaki hemşirelik mesleki örgütleri, örgütlerin teşvik etme çabalarına rağmen hemşireler bazı sebeplerle bu örgütlere aktif katılmamaktadırlar. Bu sebepler, politik farkındalık eksikliği, hemşirelik örgütlerine karşı farkındalık azlığı, politika geliştirme için yeterli zamanı bulamama ve bu konuda beceri eksiklikleri olarak sıralanmaktadır (Catallo vd., 2014). 2022'de, Covid-19 salgınınin kademeli olarak gerilemesine rağmen hemşireler, iş yeri ve çevresel zorluklarla mücadele etmek zorunda kalmış ve bu sebeple ANA hemşirelerin stres ve tükenmişlikleri önleme programı ile ilgili çalışmalar yapmıştır. 2022 yılına ait raporunda, hemşireler ile iş birliği içinde çalışarak hemşirelikte ırkçılığı tanımlamak, ırkçılığa karşı harekete geçmek ve en iyi uygulamaları örneklendirmek için önemli adımlar atmıştır. Aynı raporda, değişim ve yenilikler de desteklenmiştir. Amerikan Hemşireler Vakfı, hemşireleri geliştirmeye ve hemşirelik uygulamalarını ve sağlık sistemlerini dönüştürmeye yönelik vizyoner projeler geliştirmiştir. Hemşirelik Sertifika Merkezi ise programlar ve hizmetler aracılığıyla hemşirelik uygulamalarında mükemmelliğe yönelik küresel standartlar geliştirmiştir (Amerikan Hemşireler Birliği, 2023).

4.2. Birleşik Krallık'ta Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

27 Mart 1916'da Hemşirelik Koleji Ltd. adıyla sadece 34 üye ile kurulan profesyonel bir kuruluş olan Hemşirelik Yüksekokulu olarak başlamıştır. O zamandan bu yana, yarım milyondan fazla üyesiyle dünyanın en büyük hemşirelik personeli meslek birliği ve sendikası haline gelmiştir. 1919 yılında ilk kez hemşireler için bir kayıt sistemi oluşturan Hemşireler Yasası çıkarılmıştır. Haziran 1928'de Kraliyet Beyanını almıştır fakat diğer hemşirelik kuruluşlarının karşı çıkması nedeniyle, 1939 yılına kadar unvanlarında 'Kraliyet' kelimesini kullanamamışlardır. 1939'da Kral VI. George 'Kraliyet' unvanını vermiştir. 1960 yılında erkekler dahil tüm kayıtlı hemşirelere üyeliğini açmış, 1962 yılında hemşire ücretlerinin ülke ortalamasının %60'ına düşmesi ve kamu sektörü maaşlarının dondurulmasının ardından ilk kamu maaş kampanyasını başlatmıştır. 1963 yılında, Kraliyet Hemşirelik Koleji ve Birleşik Krallık Ulusal Hemşireler Konseyi, Birleşik Krallıkta Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi (RCN) olmak için ICN'ye katılmıştır. 1968 yılında üyelik sadece öğrenci hemşireler için açılmışken, 2011'de sağlık görevlilerini tam üyeliğe kabul etmiştir. 1976 yılında sendika olarak kayıtlı olmuştur. RCN, 1977'den beri bir sendika olarak da tescil edilmiştir. 1992 yılında RCN kampanyasının ardından, hemşirelerin reçete yazması yasa haline getirilmiştir. İskoçya, Kuzey İrlanda, Galler ve dokuz İngiltere bölgesinde ofisleri bulunmaktadır. Birleşik Krallık'ta ve uluslararası alanda üyeleri arasında kayıtlı hemşire, ebe, sağlık görevlisi ve hemşirelik öğrencileri yer almaktadır. Kamu, özel ve gönüllü sektörlerde çalışan hemşirelik personelinin mesleki çıkarlarını temsil ederek, hasta bakımının kalitesini iyileştiren politikalar geliştirmek, etkilemek ve uygulamak için Birleşik Krallık'taki hükümetler ve diğer kuruluşlarla lobi yapmaktadır. 2011 yılında yüksek düzeyde mesleki niteliklere sahip sağlık bakım asistanlarını (HCA'lar) tam üyeliğe kabul etmiştir. 2019 yılında "Güvenli ve Etkili Bakım için Personel İstihdamı ve Geleceğimize Fon" kampanyaları başlatmış, aynı yıl İskoç hükümeti Sağlık ve Bakım Yasa Tasarısını kabul etmiştir. Bu, Birleşik Krallık'ta hem sağlık hem de sosyal bakım hizmetlerinde güvenli personel alımına ilişkin gereklilikleri belirleyen ilk mevzuattır. 2021 yılında İngiltere, Galler ve İskoçya'da Hemşirelik İçin Adil Ücret" konusunda kampanyalar yapmıştır. Sağlık ve Bakım Yasa Tasarısı'nın Meclis'ten geçmesini sağlamıştır. Hemşirelik İşgücü Standartları hayata geçirilmiş ve Birleşik Krallık'ta hemşirelik profesyonelleri tarafından hemşirelik profesyonelleri için yazılan türünün ilk standartları olmuştur. Yine aynı yıl, yeni bir eğitim portalı ile tüm hemşirelik personelinin öğrenme ve kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olacak planları belirleyen üç yıllık bir eğitim stratejisi başlatmıştır. RCN, ayrıca Avrupa'nın en büyük uzman

hemşirelik kütüphanelerinden birine sahiptir (Kraliyet Hemşirelik Koleji ve Birleşik Krallık Ulusal Hemşireler Konseyi, 2023).

4.3. Çin’de Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

Çin’de ilk hemşirelik okulu Ella Johns tarafından 1888 yılında açılmıştır. 1909 yılında ülkede ilk hemşireler derneği olan Çin Hemşireler Derneği kurulmuş ve ilk iş olarak hemşirelik standartlarını belirlemiştir (Şendir, 1994; Dereli ve Temel, 2021). Çin Hemşirelik Derneği, Çin genelinde 5 milyondan fazla hemşire ve sağlık profesyoneli temsil etmektedir fakat günümüze kadar olan hemşirelik gelişmelerinde Çin hemşirelikte örgütlenmede yeterli gelişmeyi gösterememiştir. Çin Hemşirelik Derneği (CNA), Çinli hemşireler ve sağlık profesyonelleri tarafından gönüllü olarak oluşturulmuş, kar amacı gütmeyen, kayıtlı bir akademik ve kamu kurumsal organıdır. Hükümet ile hemşirelik çalışanları arasındaki bağlantı olarak çalışmalarını sürdürmektedir. CNA, hem Çin Bilim ve Teknoloji Derneği, hem de Çin Sağlık Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. CNA’nın genel merkezi Pekin’dedir ve Hong Kong Özel İdari Bölgeleri ve Makao Özel İdari Bölgeleri dâhil olmak üzere ülke çapında şubeleri bulunmaktadır. CNA’nın şu anda rutin çalışmaları ve akademik faaliyetleri üstlenen 13 Çalışma Komitesi ve 32 Uzman Komitesi bulunmaktadır. CNA dört akademik dergi yayınlamaktadır ve bunlardan birisi Çin’deki en eski hemşirelik akademik dergisi olan “Chinese Journal of Nursing”dir. Çin Hemşirelik Derneği Bilim ve Teknoloji Ödülü, Çin’de hemşirelik alanında verilen en yüksek ödül olarak tanınmaktadır. Çin hemşirelik derneğinin “Bilim Popüleleştirme Platformu” adı altındaki web sitesinde hemşirelikle ilgili güncel popüler bilim kaynakları ve popüler bilim haberlerinin olduğu bilimsel gelişmeler takip edilmektedir (Çin Hemşirelik Derneği, 2023).

4.4. Almanya’da Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

Hemşirelik, Almanya’da dekoneslerin (orta çağlarda kilise ve manastırlardaki kadın sağlıkçıları) etkisinde başlamıştır. 1836’da kurulan ilk hemşirelik okulu ile Almanya’da hemşireliğin gelişimi başlamış ve İkinci Dünya savaşıdan sonra hemşirelik okullarının sayısı artmıştır (Dereli ve Temel, 2021). Alman Hemşirelik Meslekleri Birliği (DBfK), Almanya’daki en tanınmış ve en büyük bağımsız hemşirelik meslek birliğidir. Sağlık ve hemşireliği temsil etmekte, geriatrik bakım, sağlık ve çocuk hemşireliğinin profesyonel çıkarlarını korumayı ve hemşirelik mesleğinin profesyonelleşmesini, hemşireliğin geliştirilmesini, profesyoneller için uygun, iyi ve motive edici çalışma koşullarının oluşturulması için çalışmalar sürdürmektedir. DBfK, ICN’nin Alman üyesi ve Alman Hemşirelik Konseyi’nin (DPR) kurucu üyesidir. Dernek 1903 yılında, hemşireliği "kız kardeş" mesleği olmasının ötesinde profesyonel bir mesleğe dönüşmüştür. DBfK’nın kurucusu olan Agnes Karll bir Kızılhaç hemşiresidir ve “Alman Florence Nightingale” olarak tanınmıştır. DBfK yapısına bakıldığında federal bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Federal birliğin çatısı altında kuzey-doğu, kuzey-batı, güney-doğu ve güney-batı olmak üzere dört bölgesel birlik mevcuttur ve yasal olarak bağımsız derneklerdir. Bu özelliklerinden dolayı bölgesel birlikler belirli bir şekilde özerktirler, fakat içerik yönünden DBfK’nın kararı olan ortak stratejileri izlemektedirler. Federal birliğin ve bölgesel birliklerin görevleri farklıdır. Federal dernek, Avrupa ve uluslararası kuruluşlarla iletişim halinde ve Avrupa siyasetine odaklanırken, Almanya’daki birçok önemli konu ve düzenleme federal eyaletlerin meselesidir. Haziran 2020’de DBfK on yıllık uzun vadeli bir perspektifle bir eylem programı yayınlamıştır. DBfK, kendisini “hemşirelik çalışmalarının tüm alanlarını temsil eden profesyonel bakıcıların güçlü sesi olarak” tanıtarak, mesleğin etkisini güçlendirmek için Almanya genelinde siyasi kararların şekillenmesinde hemşirelik meslek odaları kurulmasına yardımcı olmaktadır. Üyelerini mesleki sorumluluk alanında sigortalayarak profesyonel hukuki koruma sağlamakta, bilgi ve danışmanlık hizmeti vermektedir. Temel hedefleri arasında; profesyonel politik çalışmalarla mesleki alanın gelişimini ve çalışma koşullarını şekillendirmeye yardımcı olmak, iyi bakım kalitesi için hemşirelik mesleklerine iyi çerçeve koşulları sunmak, tüm hemşirelik uzmanları için iyi ve ileri bir eğitim vermek yer almaktadır. Derneğin 2018 yılında tüzüğü güncellenmiş olup bu tüzük çerçevesinde hemşireliğin geliştirilmesi, hemşirelerin mesleki kaygılarına yönelik anlayış geliştirmesi, diğer derneklerle işbirliği sağlanması, bakımda kalite güvencesi, üst düzey eğitim faaliyetlerinin benimsenmesi, sağlıklı yaşam tavsiyeleri sunulması, iş güvenliği, kariyer planlaması, yükseköğretimde hemşirelik derslerinin yaygınlaştırılması, geriatri, sağlık ve çocuk hemşireliği bakımında halka yönelik dergiler yayınlanması ve sağlık bakım ödemelerinde müzakereleri temsil etme faaliyetleri yürütülmektedir. Dernek; sosyal medya hemşireliği, uzman standartları, hemşirelikte liderlik, yara bakımı ve hemşireler için İngilizce gibi konularda ücretli eğitimler düzenlemektedir (Alman Hemşirelik Meslekleri Birliği, 2022).

4.5. Rusya’da Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

1992’den itibaren faaliyet gösteren Rusya Hemşireler Birliği (RAMS) üyeleri, Rusya Federasyonu’nun 45 kuruluşundan hemşireler, ebeler, sağlık görevlileri ve laboratuvar asistanlarıdır. 43 tane bölgesel şubesi bulunmaktadır. RAMS, yüksek öğrenim görmüş hemşireler için sürekli tıp eğitimi modeli geliştirme projesinin bir katılımcısıdır, her yıl onlarca bilimsel ve pratik konferans, sempozyum ve seminer düzenlemektedir. RAMS, 2016 yılında Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika Cumhuriyeti (BRICS) Ülkelerinin Kardeş Dernekleri İttifakını oluşturmasında öncü olmuş ve 2019’da dernek öncülüğünde Rusya’da katılımcı kardeş ülkeler formu düzenlenmiştir. RAMS, 2005’ten beri ICN’nin, 1998’den beri Avrupa Ulusal Hemşirelik ve Ebelik Dernekleri Forumu’nun bir üyesidir. Dernek sağlık alanındaki branşlaşmayı dikkate alan fizyoloji, cerrahi, anesteziyoloji ve resüsitasyon, psikiyatri, genel tıp vb. özel bölümler oluşturarak faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Rusya Hemşireler Birliği’nin amacı, kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının tanıtılması, bilimsel çalışmalarının yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi, mesleki standartların oluşturulması ve uygulamanın düzenlenmesi, eğitimin geliştirilmesi ile tıbbi bakımın sürdürülmesidir. Derneğin hedeflerinden olan eğitim, hemşirelerin bakım sağlayıcı rollerinin genişletilmesi, mesleğin gelişimini destekleyecek meslek düzenleme sistemi oluşturulmasını sağlamayı, hemşireler için fırsatlar oluşturmayı temel almaktadır. Dernek amacına yönelik mesleğin gelişim tarihini ve seçkin temsilcilerinin anısını korumayı, iletişim becerilerini geliştirmeyi, toplumda olumlu bir hemşire imajı yaratmayı ve gençlerin vatansever eğitimini geliştirmek için Rusya Tıp Tarihçileri Derneği (ROHM) ile aktif olarak iş birliği yaparak "Hemşirelik Tarihi" adı altında özel bir bölüm oluşturmak için antlaşma yapmıştır. Aynı zamanda dernek, mesleki standartların güncellenmesinde sorumlu geliştirici olarak rol oynamaktadır. Dernek tarafından geliştirilen sağlık görevlisi ve hemşire mesleki standartları Rusya Adalet Bakanlığı tarafından tescil edilmiş olup son olarak RAMS tarafından 2022’de hemşire uzmanı ve genel tıp taslak mesleki standartları güncellenmiştir (Rusya Hemşireler Birliği, 2023).

4.6. Japonya’da Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

Japonya’da ilk mesleki örgütlenme 1887’de Japon Kızılhaç Örgütü kurulmasıyla başlamıştır (Dereli ve Temel, 2021). 1929’da hemşirelik derneği kurulmuştur (Nakamoto vd., 2022). Japon Hemşirelik Derneği (JNA), hemşireler ve diğer disiplinler ile iş birliği içerisinde yüksek kaliteli bakım amacıyla Japonya’da hemşireliği yönetmektedir. 1946 yılında kurulan JNA, halk sağlığı hemşirelerini, ebeleri, yardımcı hemşireleri (lisanslı pratik hemşire; LPN) temsil eden Japonya’daki en büyük profesyonel hemşirelik kuruluşudur. Japon Hemşirelik Derneği, hemşirelerin (sağlık hemşireleri, ebeler, hemşireler, yardımcı hemşireler) gönüllü olarak katıldığı ve yönettiği Japonya’nın en büyük hemşirelik profesyonel birliği olup 47 il hemşirelik derneği (kurumsal üyeler) ile iş birliği içinde çalışan ülke çapında bir kuruluştur. Mevcut üye sayısı yaklaşık 760.000’dir. 2019 verilerine göre Japonya’da çalışan toplam hemşire sayısı 1.683.295’dir. Ülkede hemşire ve ebelerin yarısından fazlası derneğe üye olurken halk sağlığı hemşirelerinin derneğe üyelik oranı düşüktür. 2015 yılından itibaren her yıl belirli bir amaç doğrultusunda hemşirelik zirvesi yapmış, 2024 yılında yapılacak olan 6. Hemşirelik Zirvesinde “yerel toplulukları destekleyen hemşirelik profesyonellerine yaşam boyu öğrenme” teması belirlenmiştir. JNA amaçları; insanların onurunu korumak, evrensel ihtiyaçlarını karşılamak, sağlıklı yaşamlarını sağlamak ve sağlıklı yaşama kavuşmasına fayda sağlamaktır. Ayrıca hemşirelikte uzmanlaşmaya dayalı hemşirelik kalitesinin artırılması ve eğitimin geliştirilmesi sağlanarak hemşirelerin iş barışı içinde çalışmalarını sağlayacak ortamların oluşturulması hedeflenmektedir. JNA’nın 2021 yılında belirledikleri öncelikli politikaları ise; temel hemşirelik eğitimde reformlar geliştirmek, sağlığın korunması ve geliştirilmesi için toplum temelli entegre bakımı destekleyen hemşirelik hizmet sunum sistemi kurulması, hemşirelerin rollerinin ve hemşire insan kaynaklarının genişletilmesi ile hemşirelerin çalışma ortamları için reformlar geliştirilmesi, hemşirelikte standartların oluşturulması ve kriz yönetim sistemlerinin güçlendirilmesi olarak belirlenmiştir (Japon Hemşirelik Derneği, 2023). 1994 yılında Japon Aile Hemşireliği Araştırma Derneği (JARFN) kurulmuştur. JARFN, hastanelerde, bakım tesislerinde ve evde bakım merkezlerinde, birimi aile olan bir çerçevede etkili hemşirelik yöntemlerini yaygın olarak geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Bu hemşirelik yöntemleri sadece yaşamın her aşamasında sağlık sorunu yaşayan kişileri değil, rehabilitasyondan terminal bakıma kadar sağlığın sürdürülmesine ve geliştirilmesine yönelik bakım faaliyetlerini de kapsamakta olup dernek ülkede sağlığın geliştirilmesine önem vermiş ve fayda sağlamıştır (Ishigaki, 2013).

4.7. Kanada’da Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

1908 yılında 16 organize hemşirelik kurumunun temsilcileri Ottawa’da bir araya gelerek Kanada Ulusal Eğitimli Hemşireler Birliğini (CNATN) kurmuştur. 1911 yılından beri hemşirelik mezunlarının dernekleri ile yerel ve

bölgesel hemşire gruplarının olduğu 28 üye derneğe sahiptir. Örgütlenmesini hızla geliştirerek 1924'te dokuz ilde CNATN üyesi olan hemşirelik örgütü hemşireler, diğer sağlık çalışanları ve diğer kurumlar ile iş birliği içerisinde sağlığı geliştirmek ve Kanada'yı uluslararası düzeyde temsil etmeyi amaçlamıştır. 1924'te Kanada Hemşireler Derneği (CNA) adı ile çalışmalarına devam etmiştir (Türk Hemşireler Derneği, 2023; Chiu vd., 2020). CNA, Kanada'da bütün hemşireleri temsil eden ulusal ve uluslararası bir ses olarak görülmektedir. CNA'nın hemşireliğe ulusal bir etki sağlamak ve politik kararlarda etkili olmak amacı ile farklı forumları mevcuttur. Kanada'daki 11 yerel hemşirelik birliğinin katılımı ile 126.000'den fazla hemşire üyesi vardır (Kanada Hemşireler Birliği, 2023). CNA, 12 Ekim 2008'de ülke çapındaki meslektaşları ve hemşirelerle hâlâ karşı karşıya oldukları zorluklar ve CNA'nın ileriye dönük yönü hakkında konuşmak için ülke çapındaki binlerce hemşireyle elektronik olarak bağlantı kurarak kuruluşunun yüzüncü yılında ilk ulusal podcastini yapmıştır. 1976-2012 yılları arasında 37 yıl boyunca CNA, hemşirelik mesleğin küresel sağlığa katkısını güçlendirmek için 45'ten fazla ülkede ortaklıklar kurmuştur. CNA, uluslararası kalkınma alanındaki çalışmalarına 1965 yılında Karayipler'deki hemşirelik liderleriyle birlikte bölgedeki İngilizce konuşulan 23 hemşirelik okulunda anket çalışmalarıyla başlamıştır. Pan Amerikan Sağlık Örgütü (PAHO) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından finanse edilen bu dönüm noktası niteliğindeki çalışma, hem hemşire kaydı için bölgesel eğitimin hem de karşılıklı ilişkilerin uygulanabilir olduğu fikrinin güçlendirilmesine yardımcı olmuştur. Anketin sonuçları ve devam eden iş birliği, 2012 yılında Bölgesel Hemşirelik Kurumunun (RNB) kurulmasını sağlamıştır. RNB, bölgesel sağlık bakanlıklarına sağlık ve hemşirelik konularında tavsiyelerde bulunmaya ve Karayipler bölgesinde hemşirelik eğitim ve hizmetini iyileştirmeye devam etmektedir. Yurtdışı ortaklıklar ve Kanada hemşirelik dernekleri arasında karşılıklı paylaşım ve destek, uluslararası programın başarısının merkezinde yer almıştır. CNA amaçlarını belirledikleri temel çerçeve etrafında hemşireliğe ve kamu yararına faydalı sonuçlar sağlamak, kamuda mesleğe yönelik düzenlemelere ön ayak olmak, sağlık ve hemşirelik alanında ulusal ve uluslararası liderlik sağlamak ve sağlık politikalarını şekillendirmek ve hemşireliği savunmak olarak güncel halini belirtmektedir. CNA "Gücümüz, Kanada hemşirelerinin bilgi ve becerilerinin etkisindedir" misyonunu benimsemiştir. Günümüzde aktif olarak 13 ilde ve bölgede hemşireleri, uygulayıcı hemşireleri, lisanslı ve kayıtlı pratik hemşireleri, kayıtlı psikiyatri hemşirelerini, emekli hemşireleri ve hemşirelik öğrencilerini temsil etmekte ve ulusal birlik sağlamaktadır. Faaliyetlerinde mesleği ulusal ve uluslararası düzeyde diğer kuruluşlara ve hükümetlere karşı temsil etmeyi, hemşirelerin birbirlerini desteklemelerini ve kâr amacı güdülmeyen sağlık sistemini güçlendirmeyi görev edinmiştir. Ayrıca hemşirelere sağlık politikaları ve hemşire uzmanlar aracılığı ile danışmanlık hizmeti de sağlamaktadır (Kanada Hemşireler Birliği, 2023).

4.8. Avustralya'da Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

Avustralya Hemşirelik Koleji (ACN), temelleri Avustralya Hemşirelik Koleji ve Avustralya Kraliyet Hemşirelik Koleji olan iki kuruluşun kökenlerini yansıtmaktadır. Avustralya Kraliyet Hemşirelik Koleji de 1949'da kurulmuştur. 5 Ocak 1949'da Macquarie Street, Sidney'deki BMA Hall'da Ulusal Sağlık Hizmetleri Yasa Tasarısını tartışmak için düzenlenen kitlesel hemşire toplantıları, Federal Sağlık Hizmetleri'nin NSW şubesi haline gelmesi amacıyla NSW Hemşirelik Koleji'nin kurulmasına yönelik kararların alınmasına yol açmıştır. 12 Ocak 1949'da Geçici Konsey toplanarak NSW Hemşirelik Koleji açılmıştır. NSW Hemşirelik Koleji'nin hedefleri arasında, hemşireler için ilgili lisansüstü derslerin geliştirilmesi ve sunulması, hemşirelik sanatını, bilimini ve hemşireliğin tüm dallarda profesyonel olarak ilerlemesini teşvik etmek yer almaktadır. 2003 yılında NSW Hemşirelik Koleji'nin adı, şu anda benimsenen daha geniş Avustralya perspektifini yansıtacak şekilde Hemşirelik Koleji olarak değiştirilmiştir. Avustralya Hemşirelik Koleji (ACN), 1949'da Victoria'da kurulmuş ve birçok benzer amaç ve hedefe sahip olmasına rağmen, NSW Hemşirelik Koleji'nden ayrılmıştır. 2012'de Avustralya Hemşirelik Koleji ve Avustralya Kraliyet Hemşirelik Koleji birleşmiş ve adı Avustralya Hemşirelik Koleji olarak belirtilmiştir. ACN, Canberra ve Sydney olmak üzere iki merkezde bulunmaktadır. ACN, eğitim, ulaşılabilirlik ve Avustralya'daki hemşirelerin bilgi ve becerilerini geliştirmeyi amaç edinmektedir. Avustralya Hemşirelik Koleji (ACN), hemşirelerin statüsünü, tanınmasını ve saygısını geliştirmek için politika, savunuculuk ve eğitime odaklanan hemşirelik mesleğinin ulusal sesidir. Eğitim yoluyla hemşirelerin liderlik yeteneklerinin geliştirilmesini hedeflemiştir. ACN, "Sağlığı Şekillendirme, Hemşireliği Geliştirme" misyonunu benimsemiştir. ACN, ICN Avustralya üyesidir ve mesleğin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde savunuculuğunu yapmaktadır. Hemşirelerin uzmanlık ve deneyimlerinin Avustralya sağlık ve yaşlı bakımı sistemi genelinde politika geliştirmede temsil edilmesini sağlamak ve klinik bakım standartlarını oluşturmak derneğin politikaları arasında yer almaktadır. Hemşireler için kariyer merkezi kaynakları, liderlik programları ve başışıklamanın önemini vurgulamak için aşılama merkezlerinde eğitim ve seminer imkanları sunmaktadır. Ulusal iklim kampanyası ve Avustralya'nın en yoğun Aborijinleri ve Torres Boğazı Adalıları ile yerli olmayan sağlık kurumları, sağlık profesyonelleri kuruluşları

ve insan hakları örgütleri “Açığı Kapatma Kampanyası'nı” yürütmektedir. 2019'da “Nursing Now” kampanyası ile, Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Hemşireler Konseyi ile iş birliği içinde dünya çapında hemşireliğin statüsünü ve profilini yükseltmeyi amaçlayan üç yıllık küresel farkındalık kampanyasına destek olmuştur (Avustralya Hemşirelik Koleji, 2023).

4.9. Norveç’de Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

Norveç Hemşireler Derneği 1912'de kurulmuştur. ICN üyesi olan Norveç Hemşireler Derneği (NSF), 130.000 üye ile Norveç'in dördüncü en büyük sivil toplum kuruluşudur. Çalışan hemşireler, öğrenciler ve emekli hemşireler üye olabilmektedir. Dernek bünyesinde acil hemşireleri, anestezi hemşireleri, gelişmiş klinik genel hemşirelik, iş yeri hemşireleri, dermatoloji hemşireleri, diyabet hemşireleri vb. branşlar bulunmaktadır. Belli bir branşa üye olan hemşireler derneğin dersler, eğitim ve sağlık politikası kapsamındaki genel hedeflerini desteklemeye katkıda bulunmakla birlikte mesleki kurslara ve konferanslara erişim elde edebilmekte ve burs başvurusunda bulunabileme imkanlarına sahip olabilmektedir. NSF kuruluşundan itibaren eğitimi hemşirelere yönelik bir organizasyon olma hedefindedir. Hemşirelik eğitiminde köklü iyileştirmeleri görev edinmiştir. Bu sebeple iyi bir hemşirelik eğitimi dernek için önemli bir konu olmuştur. 1915 yılında Norveç Tabipler Birliği hemşirelerin eğitimini araştırmak için dördü hemşire olmak üzere on üyeden oluşan bir komite kurmuştur. 1919 yılında komitenin çalışmaları sona ermiş bölge hemşireleri için bir buçuk yıl, hastanelerde çalışan hemşireler için üç yıl sürmesi gereken iki bölümlü eğitim önerisinde bulunmuştur. NSF bu öneriye karşı çıkarak ve tüm hemşireler için tek tip üç yıllık temel eğitim talep eden bir karşı teklif öne sürmüştür. Bu doğrultuda hükümete öneride bulunmuş ve komitenin hemşire eğitimi için sunduğu önerinin ertelenmesini sağlamıştır. Bu sayede Norveç hemşirelik eğitiminin kalitesinin güçlendirilmesinin sürekli garantörü olmuştur. Üstelik derneğe üye olabilmek için üç yıllık eğitim şartı da eylem araçlarından birisi olmuştur. 1939 yılında Sosyal İşler Bakanlığı, hemşirelik eğitimi ve hemşirelik işlevinin çeşitli yönlerini araştırmak üzere bir komite kurmuştur, komite NSF ile aynı görüşte olmuş fakat İkinci Dünya Savaşı nedeniyle Norveç'te olağanüstü hal ilan edilmiş ve 1946 yılına kadar çalışmanın sonucu alınamamıştır. 1948'de Sosyal İşler Bakanlığı tarafından sunulan "Hemşirelerin Eğitimi ve Kamu Onayına İlişkin Kanun" onaylanmıştır. 1977'de NSF hemşirelik eğitiminin üniversite sistemine transferini hazırlayan komiteler kurmuştur (Holtet komitesi, Furnes komitesi ve Valsset komitesi). Devlet, 1986 yılında kamu hemşireliği eğitiminin sorumluluğunu üstlenmiş ve ismi “hemşirelik okullarından” “hemşirelik kolejlerine” değiştirilmiştir. Dernek, devlet yetkilendirmesinin sağlanmasında itici bir güç olmuştur. Hemşirelerin mali ve mesleki çıkarlarının korunması Norveç Hemşireler Derneği için önemli olmuş ve bu doğrultuda hemşirelerin İşçileri Koruma Yasası'na dahil edilmesini sağlamaya yönelik uzun süreli mücadelesi 1939'da bu yasa kapsamına hemşirelerin alınmasıyla başarılı olmuştur. Ayrıca kadın haklarının güçlendirilmesine ve çalışma hayatında tanınmaya yönelik çalışmalar yürütmüştür. NSF; hemşirelerin çıkarlarını korumak, çalışma hayatındaki haklarının ve tanınırlığının güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapmak ve eşit, adil bir çalışma hayatının sözcüsü ve savunucusu olarak faaliyetler gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. 2002 yılında NSF, hastanelerin yeni bir toplu pazarlık alanına taşınması üzerine toplu sözleşmeye varmak için greve gitmiştir. Grev, NSF'nin NATO (şimdiki adı Spekter) ile birleşik ve ülke çapında bir toplu sözleşme imzalamasıyla sonuçlanmış ve bu sonuç tüm kuruluşlara fayda sağlamıştır. Grev nedenleri arasında vardiya/rotasyon davası ve eşit ücret yer almaktadır. NSF'nin, üç parçalı vardiyalarda çalışanlar için haftalık çalışma saatlerinin azaltılması talebinin onaylanmasıyla sona ermiştir (Norveç Hemşireler Derneği, 2023).

4.10. Güney Kore’de Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

ICN üyesi olan Kore Hemşirelik Derneği (KNA) 1923 yılında hemşirelik kulübü adı ile kurulmuştur. Kore hükümetinin kurulmasıyla adı 1948'de “Kore Hemşireler Derneği” olarak değiştirilmiştir. 1953'te yayıncılık başlamış anatomi ve fizyoloji hemşirelik kitaplarının ilk basımı yapılmıştır. Aynı yıl derneğin “Chosun Hemşirelik Bölümü Bülteni” dergisi “Kore Hemşireliği” ismini alarak yeniden yayınlanmıştır. 1957 yılında Ulusal Tıbbi Hizmet Yönetmeliği uyarınca anonim bir dernek olarak tescil edilmiştir. 1972 yılında Kore Hemşirelik Etik Kodlarını ilan etmiş, bir sonraki yıl hemşirelere yönelik sürekli eğitimi başlatmıştır. 1978 yılında ilk on yıllık uzun vadeli iş planı oluşturulmuştur. 1980 yılında Anayasa değiştirilirken sağlık ve çevre hakkının vatandaşların temel hakları arasında yer alması yönünde bir hareket başlatmıştır. 1999 yılında derneğin web sitesi kurulmuş, iki yıl sonra Hemşirelik Eğitimi Değerlendirme Enstitüsü açılmıştır. 2003 yılında Tıbbi Kanun Uygulama Kurullarında değişiklik (profesyonel hemşirelerin dört alandan on alana genişletilmesi, profesyonel hemşireler için yeterlilik koşullarının güçlendirilmesi) yapılmıştır. Profesyonel hemşire sisteminin hayata geçmesiyle birlikte 2006 yılında enfeksiyon da dahil olmak üzere dokuz alanda ilk profesyonel hemşireler yetiştirilmiştir. 2011 yılında dört yıllık

hemşirelik eğitimini birleştirmeyi amaçlayan “Yüksek Öğrenim Yasası Kısmi Değişiklik Tasarısı” meclisten geçmiştir. 2018 yılında Profesyonel hemşirelerin çalışma kapsamını belirleyen “Sağlık Hizmeti Kanununda Değişiklik Tasarısı” meclis genel kurulunda kabul edilmiştir. 2020 yılında Covid-19'un yayılmasını önlemeye yönelik “Bir kişi tek maske” kampanyasını yürütmüş, Covid-19'a müdahale eden hemşireler için bir rehber hazırlamıştır. Bulaşıcı hastalıklar çağında güvenli hasta bakımı kılavuzlarının hazırlanması, saha hemşireleri ve hemşirelik yöneticileri için Covid-19 kamu güvenliği hemşirelik sisteminin kurulmasına yönelik çalıştay düzenlenmiştir. 2021 yılında Sağlık ve Refah Bakanlığı bünyesinde 46 yıl sonra ilk kez “Hemşirelik Politikası Dairesi” kurulmuş, bir yıl sonra mecliste Sağlık ve Refah Komisyonu'nun ilk yasa tasarısı alt komitesi toplanarak üç hemşirelik yasa tasarısının ilk müzakeresi yapılmıştır. 2022 yılında Hemşirelik yasının yasallaşması mitingi düzenlenmiştir (2022 Hemşirelik Politikası Bildiri Töreni). Güney Kore Hemşirelik Derneği, ülke genelinde sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Derneğin amacı, üyelerin niteliklerinin geliştirilmesini desteklemek, meslek etiğine uymak, üyelerin hak ve menfaatlerini korumak, halk sağlığı ve refahını geliştirmek ve uluslararası kuruluşlar aracılığıyla ulusal hemşirelik mesleğinin gelişimine fayda sağlamak olarak belirlenmiştir. KNA'ya bağlı on kuruluş bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; Sağlık Hemşireliği Derneği, Hastane Hemşireliği Derneği, Anestezi Hemşireliği Derneği, Sağlık Yöneticileri Derneği, Sağlık Öğretmenleri Derneği, Endüstri Hemşireleri Derneği, Sigorta İnceleme Hemşireliği Derneği, Evde Hemşireler Derneği, Psikiyatri Hemşireliği Derneği, Yaşlılar Hemşireler Derneğidir (Kore Hemşirelik Derneği, 2023).

4.11. Suudi Arabistan'da Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

Suudi Hemşireler Derneği (SNA), 2018'de Mütevelli Heyeti tarafından kurulmuştur. Derneğin merkezi Suudi Arabistan, Riyad şehrinde bulunmaktadır. Vizyonu; hemşirelik mesleğini ileriye taşıyan hemşirelerin öncü sesi olmak, misyonu ise; hemşirelik mesleğini ilerletmek, Suudilerin sağlık durumunu iyileştirmek, bakım verimliliğini ve kalitesini artırmaktır. Hedefleri arasında; Krallık içinde ve dışında toplum ve çeşitli kurumlar arasında bilimsel ve mesleki bilgi alışverişini kolaylaştırmak, hasta güvenliğini ve sağlıklı hemşirelik çalışma ortamını teşvik etmek, tüm hemşire profesyonelleri için ayrımcı olmayan bir sınır ile şans sağlamak, hemşirelik uygulamasının standartlarını belirlemek ve kabul edilebilir bir hasta bakımı standardını denetlemek ve sürdürmek yer almaktadır. Bunun yanı sıra her hemşirelik uzmanlığına fayda sağlayacak plan, öneri, program ve etkinliklerin hayata geçirilmesi için son derece profesyonel bir veri tabanı hazırlamak, ortaklıklar geliştirerek ilgili taraflarla karşılıklı işbirliği yapmayı hedeflemektedir. Hemşirelik mesleğini geliştirmek, Suudi toplumunun mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak için hemşirelik mesleğini ileriye taşıyan hemşirelerin önde gelen sesi olma amacı taşımaktadır. 2021'de Suudi Sağlık Uzmanları Komisyonu tarafından üç yıllık bir süre için Suudi Hemşireler Derneği, hemşirelerin mesleki gelişim faaliyetleri ve programlarını sağlamak amacıyla, sürekli mesleki gelişim kurumu olarak akredite edilme kararı almıştır. Suudi Hemşireler Derneği Hemşirelik hizmetlerinde birlik ve sadakat, dürüstlük ve şeffaflık, başarı ve mükemmellik, merhamet ve saygı değerlerini benimseyerek faaliyetlerine devam etmektedir (Suudi Hemşireler Derneği, 2023).

4.12. Nepal'de Hemşirelik Meslek Örgütlenmesi

Nepal Hemşirelik Derneği (NAN), Nepal'de hemşirelerin profesyonel örgütü olup, sınıf ve din ayrımı yapılmayan, politik içeriği olmayan bir organizasyondur. NAN, 1969 yılında ICN üyesi olmuştur. Başlangıçta Nepal Eğitimli Hemşireler Derneği (TNAN) olarak tescil edilmiş olup sonrasında derneğin adı değiştirilerek Nepalce "Nepal Nursing Sangh" ve İngilizce "Nepal Nursing Association of Nepal" olarak anılmış ve NAN olarak kısaltılmıştır. Sınıf ve dinden etkilenmeyen, politik ve sektörel olmayan bir organizasyondur. Hemşirelerin mesleki haklarını ve çıkarlarını korumak, geliştirmek ve kaliteli hemşirelik hizmeti sunmak temel amaçlarıdır. Nepal Hemşirelik Derneği, “Tüm hemşirelik profesyonellerini tek bir çatı altında birleştirmeye ve mesleki gelişim ve kaliteli hemşirelik hizmeti için sürekli destek sağlamaya kararlıdır” misyonunu benimsemiştir. NAN yönetim kurulu üyeleri ülkede üç yılda bir yapılan gizli oylama ile seçilmektedir (Nepal Hemşirelik Derneği, 2023). Nepal'de hemşirelerin mesleki örgütlenmesi mesleki gelişim için gerekli temel faktörlerden birisi olarak tanımlanmaktadır (Shrestha vd., 2010).

Tablo 3'te, ICN'ye üye olan Türkiye ve seçili ülkelerin, güncel hemşire sayıları, en yüksek üyeye sahip mesleki örgütleri ve bu örgütlerin üye sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Ülkelerin Toplam Hemşire Sayısı ile Mesleki Derneklere Üyelik Sayısı

Ülke	Hemşire Sayısı	Hemşirelik Derneği	Üye Sayısı
Türkiye	232.442 (2021 verisi)	THD	10 bin
ABD	5.130.507 (2018 verisi)	ANA	4 milyon
İngiltere (Birleşik Krallık)	568.158 (2020 verisi)	RCN	>465 bin
Çin	4.445.047 (2022 verisi)	CNA	>330 bin
Almanya	1.160.000 (2019 verisi)	DBfK	20 bin
*Rusya	860.869 (2020 verisi)	RAMS	-
Japonya	1.487.444 (2018 verisi)	JNA	760 bin
Kanada	417.921 (2020 verisi)	CNA	135 bin
*Avustralya	309.906 (2019 verisi)	ACN	-
**Norveç	96.900 (2020 verisi)	NSF	130 bin
*Güney Kore	105.125 (2017 verisi)	KNA	-
*Suudi Arabistan	194.907 (2019 verisi)	SNA	-
*Nepal	87.333 (2018 verisi)	NAN	-

Kaynak: (Dünya Sağlık Örgütü, 2023; Uluslararası Hemşire Dernekleri, 2023; Türkiye İstatistik Kurumu, 2023).

*Bazı ülkelerin hemşirelik meslek örgütlerinin web sayfalarında üye sayısı hakkında bilgiye yer verilmemiştir, üye sayısı hakkında bilgilendirme talebine ise veri gizliliği gerekçe gösterilerek bilgi verilmemiştir.

**Norveç'teki üye sayısının hemşire sayısından fazla olması hemşirelik öğrencileri, hemşireler ve emekli hemşirelerin üye olmasından kaynaklanmaktadır.

5. SONUÇ

Türkiye'de hemşirelik mesleki örgütlenmesi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, hemşirelerin kendi meslektaşları ile rekabet ettiği ve birlikte hareket etmedikleri, yetersiz mesleki bilinç ve örgütlenememe nedeniyle, küçük öbekler halinde örgütlenemediği ve bunun da beklenen oranda etkili olmadığı ifade edilmektedir (Ayaz, 2010; Korkmaz, 2011). Bu bağlamda son yıllarda hemşirelik alanındaki örgütlenme, daha çok mesleki örgütlenme çeşitliliği ile kendini göstermektedir. Bu derneklerin tek bir meslek örgütü çatısı altında birleşerek ortak hareket etmeleri sağlandığı takdirde, hemşirelerin daha fazla güç elde edeceği aşıkardır. Hemşirelerin mesleki örgütlenmelerine ilişkin yapılan başka bir çalışmada ise, herhangi bir mesleki derneğe üye olmadığı, mesleki dernekleri tanımadığı, derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olmadığını düşünmesine karşın, hemşirelerin derneklerden mesleki sorunların çözümü ve haklarını savunma beklentileri de yüksek bulunmuştur (Altuntaş ve Yetginler, 2020). Hemşirelikte mesleki derneklerin çoğunun hemşireler ve hemşire öğrenciler tarafından iyi bilinmediği veya bilinmesine rağmen herhangi bir derneğe üye olmadıkları belirtilmektedir (Altuntaş ve Yetkinler, 2020; Korkmaz ve Görgülü, 2010; Kırca ve Öngen, 2020; Çiçek vd., 2018; Özdelikara vd., 2016). Hemşire öğrencilerinin mesleki örgütlenme ile ilgili tutumlarının hemşirelik mesleğinin geleceği ve gelişimi açısından ayrıca önemli olduğu, bu konuda mesleki örgütlerin daha aktif tutum geliştirilmesinin hemşirelik açısından önemli olduğu söylenebilir. Öğrencilerin mesleki örgütlere olumlu bakış açıları olduğu ve mesleğin gelişmesi için gerekliliği belirtmelerine rağmen mesleki örgütlenmelerinin beklenen seviyede olmadığı belirtilmiştir (Kırca ve Öngen, 2020). Çiçek vd. (2018) ise çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin derneklere ait bilgileri olmasına karşın üye olmak için yapılacakları bilmemeleri sebebiyle üye olmadıklarını belirtmiştir. Bu veriler hemşirelik mesleğinin araştırmacı ruhu ile örtüşmediği gibi hemşirelerin günceli takip etme konusunda zayıf olduğunu göstermektedir.

Literatürdeki sebeplere paralel olarak hemşirelik örgütlerini tanıtmak veya profesyonel kuruluşlara üye olmak amacı ile eğitimler verilerek farkındalığı artırıcı çalışmalar mevcuttur (Echevarria, 2018; Rosemarie, 2013; Ünsal vd., 2010). Bu çalışmalardan biri olan, Ünsal vd. (2010) çalışmalarında hemşirelik öğrencilerine hemşirelik dernekleri ile ilgili eğitim vererek verilen eğitimin etkili, farkındalık ile bilgi düzeyini arttırdığını belirtmiştir. Crumley'in (2020) çalışmasında da benzer olarak hemşireler mesleki örgütlerin üyeler için ortak bir sesi olduğunu düşünmekte ve eğitimin örgütlenme için önemini belirtmektedir. Ayrıca ülkemizde hemşirelik eğitiminde standardizasyonun olmaması, sağlık meslek liselerinin halen aktif olması ve yardımcı hemşirelik gibi unvanların

yetiştirildiği okulların eğitim vermesi farklı eğitim seviyelerindeki hemşirelerin sahada birlikte çalışmalarını çatışmalara yol açmaktadır (Yıldırım, 2014). Çatışmaların geliştiği ortamlarda hemşirelerin birlik beraberlik sağlayamayacağı söylenebilir. Bununla birlikte sahada liyakatten uzak, eğitim ve uzmanlıkların dikkate alınmadığı görevlendirmeler ile hemşireler arası çatışmalar artmaktadır. Sonuç olarak hemşirelikte meslektaşlar arası ilişkileri zayıf ve çatışmaların engellenemediği ortamlar oluşmakta olup birlik ve beraberlikten uzaklaşmaktadır. Hemşirelerin profesyonel davranışlara yönelik tutumlarına bakıldığında hemşirelikle ilgili bir derneğe üye olmayan hemşirelerin profesyonel tutumlarının daha düşük olduğu belirtilmektedir (Demir-Dikmen vd., 2014). Profesyonel tutumları düşük olan hemşirelerin mesleki bilgi ve otonomisinin eksik olması sebebi ile örgütlenme bilincinin de oluşmamış olması düşünülebilir. Hemşirelerin temsil edilmesi, sağlık politikalarının oluşturulması ve geliştirilmesi, hemşirelerin haklarının savunuculuğu konularında hemşirelik örgütleri önemli fırsat sağlayıcıdır (Karabey vd., 2020). Ülkemizde hemşirelik meslek örgütlenmesinde Türk Hemşireler Birliği'nin kurulamamış olması örgütlenmede en büyük eksikliklerden biridir. Hemşirelerin mesleki standartların yükseltilmesi, haklarının gözetilmesi ve mesleğin gelişmesine yönelik önerilerin kabul ettirilmesinde hemşirelik dernekleri yeterli yetkiye sahip değildir (Yıldırım, 2014). Hemşireler Birliği kurulması bu konudaki mesleki hakların savunulması ve kabul ettirilmesinde fayda sağlayacağı tartışmalıdır. Fakat sağlık alanının en büyük grubunu oluşturan hemşireler alandaki gücünün farkında değildir. Hemşirelerin birlik olarak yönetsel karar verme ve politika oluşturma gibi konularda bu gücünü kullanmadığı söylenebilir. Hemşirelerin bu gücünün farkındalığını sağlayacak saha çalışmaları örgütlenme bakımından büyük fayda sağlayacağı düşünülebilir. Bu konuda da Türkiye'de hemşireleri temsil eden en büyük örgüt olan Türk Hemşireler Derneği'nin yetersiz politikaları da eleştirilebilir. Sahada yeteri kadar bulunmamaları hemşirelerin derneğe karşı güvenini zedeleyebilmektedir. Türk Hemşireler Derneği'nin saha faaliyetlerinin artırılması örgütlenmeyi olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Uluslararası literatür incelendiğinde ise, hemşirelerin çoğunun profesyonel bir organizasyona katılmayı düşünme nedenleri arasında; en önemli faydası sürekli eğitim vermesi, olumlu sosyal değişim sağlaması, kanıta dayalı uygulama, liderlik yoluyla hemşirelik hizmetlerinin kalitesini artıracığı, sağlık bakımı değişiklikleri ve politikaları hakkında mevcut farkındalığı koruması ve meslekte büyük bir etkiye sahip olması yer almaktadır (Walton, 2017). Bu olumlu düşüncelere karşın, birçok profesyonel hemşirelik örgütünün liderleri, örgütsel üyeliğin azalmasıyla ilgili endişelerini dile getirmişlerdir (Esmaceli vd., 2013). Yıllar içinde mesleki organizasyonlara katılmaya ve orada kalmaya yeterince istekli, yetenekli ve kendini adanmış profesyonellerin sayısında gözle görülür bir azalma olmuştur (Walton, 2017). Üyelikteki düşüşü anlamak için Esmaceli vd. (2013), hemşirelerin profesyonel organizasyonlarında yer almasını engelleyen engelleri araştırmıştır. Türkiye'deki örgütlenemeye benzer olarak bu engeller arasında; uygunsuz konum, zaman kısıtlamaları, yüksek üyelik maliyeti, aile sorumlulukları, çok fazla çalışma ve profesyonel organizasyonun doğasının anlaşılabilmesi yer almaktadır (Esmaceli vd., 2013). Echevarria çalışmasında, hemşire örgütlerinin çalışmalarına rağmen katılım sağlamayan ve yeni mezun hemşireler için üyelik avantajlarını, ANA Hemşirelik Kapsamı ve Uygulama Standartları kapsamında açıklayarak bilinçli olarak karar vermelerini sağlamaya çalışmıştır (Echevarria, 2018). Hemşirelerin bu sayede hemşirelik mesleğini geleceğe sağlam adımlarla taşıyacağı düşünülebilir. Profesyonel bir organizasyonun parçası olmak hemşirelerin, profesyonelleşmesine, liderlik niteliklerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır ve uygulamada karşılaşılan sorunlarla ilgili seslerini geliştirecekleri ve paylaşacakları bir ortam sağlayacaktır (Walton, 2017).

Dünya genelinde hemşirelik örgütlenmeleri 1900'lü yılların başında başlamıştır. Belirtilen seçili ülkeler arasında ilk örgütlenen ülke Almanya olmasına rağmen günümüz hemşire ve üye sayısı oranında Türkiye'den sonra en düşük ülkedir. Çin 1909 yılında yapılan hemşirelik örgütlenmesi hemşirelik standartlarını geliştirerek mesleğin profesyonelleşmesinde önemli faydalar sağlamıştır. Tartışılan bu seçili ülkelerde örgütlenmeler 1900'lü yılların başı olmasına rağmen Rusya ve Suudi Arabistan örgütlenmeleri daha geç gerçekleşmiş ülkelerdendir. Rusya 1992'de, Suudi Arabistan ise 2018'de hemşirelikte örgütlenmelerini sağlamışlardır. Suudi Arabistan hemşirelikte örgütlenmede geç kalmasına rağmen örgütün üçüncü yılında akreditasyon konularında çalışmalar yapmıştır. Norveç, İngiltere ve Japonya'da hemşire üye sayısı diğer seçili ülkelere kıyasla fazla olmasına rağmen ne yazık ki istenen düzeyde değildir. Norveç'te hemşirelik örgütlenmesi dünyadaki hemşirelik örgütlenme ortalamasının çok üzerindedir. Japonya'da da hemşirelerin yarıdan fazlası örgütlere katılım sağlamaktayken özellikle WHO verilerine göre Amerika'daki hemşirelik örgütlenmesi yeterli seviyede değildir (Walton, 2017). Amerika'daki örgütlenememe sebeplerinden biri olarak hemşire göçü olduğu söylenebilir. Küresel hemşireliğin bir sonucu olarak ABD'de çalışan hemşirelerin %8 ile %15'inin Filipinler, Hindistan, Jamaika, Kanada ve Nijerya'dan yabancı eğitilmiş hemşireler olduğu belirtilmiştir (Gray ve Madigan, 2021). Hemşire göçünün birlik sağlamayı zorlaştırarak örgütlenmeyi olumsuz etkilediği düşünülebilir. Çin ve Almanya'da Türkiye'deki mesleki örgütlenmeye benzer biçimde yeteri kadar gelişmemiştir. Hemşirelikte mesleki örgütlenme dünya genelinde

hemşirelerin bir sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası örgütlerin ortak noktası olan hemşirelerin sesi olma anlayışı ile uluslararası örgütlerin yaptıkları faaliyetler de benzerdir. Örneğin Türkiye’de Türk Hemşireler Derneği’nin Covid-19 dönemindeki çalışmalarına benzer olarak ACN, Covid-19 pandemisinde hemşirelerin işlerini kolaylaştırmaya yönelik olarak toplumun yapabileceği eylemler konusunda farkındalık sağlayıcı çalışmalarda bulunmuştur (Avustralya Hemşirelik Koleji, 2023). Bu yapılan çalışmalar hemşirelerin kendilerini örgütlerin bir parçası olarak görmelerine fayda sağlayacaktır. Hemşireler için mesleki bir örgütün parçası olmak, politik güç elde etmelerini ve bu sayede sağlık sistemindeki kararlarda söz hakkı elde etmesini, mesleki otonomi kazanmalarını, mesleki farkındalık bilinçlerinin gelişmesini, birlik beraberlik duygusunu artırmalarına, ağ iletişimlerinin genişlemesine, sahada karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmalarına ve kariyer gelişimlerine faydalar sağlamaktadır. Mesleki örgüte üyelik, sağlık hizmetlerindeki değişiklikler ve politikalar konusunda güncel olmasını sağlamanın yanı sıra sürekli eğitim kurslarına erişim sağlar. Sürekli eğitim, yaşam boyu öğrenmeyi içerir. Hemşireler mesleğe katkıda bulunmaya devam ettikçe, mesleki örgütler aracılığıyla sunulan destek, hemşirelerin yetkinliğini, liderlik becerilerini ve başarılarını geliştirerek hemşirelik uygulamalarının standartlar çerçevesinde uygulanmasını sağlayacaktır.

Sonuç olarak, Türkiye ve seçili ülkelerdeki hemşirelik mesleki örgütlenmelerine bakıldığında; hemşireler mesleki gelişimlerinde, güçlü bir mesleki örgütlenmenin gerekliliğine inanmalarına rağmen, hemşire profesyonellerin mesleki dernekleri tanımamaları ve nasıl üye olacaklarını bilmemeleri, meslek örgütlerinin meslekte söz sahibi olmadıklarını düşünmeleri, yüksek üyelik maliyetleri, inanç eksikliği, uzun çalışma mesailerinden dolayı zaman ayıramamaları, aile sorumlulukları, uygunsuz yer veya toplantı zamanları, mesleki örgütlerin savunuculuk rolünde yeterli olmadıkları düşünceleri üye olmaları önündeki engellerdir. Bu kapsamda bu engellerin aşılabilmesi için yöneticiler, mesleki örgütler ve hemşireler üzerine düşen sorumlulukların farkında olmalıdır.

YAZARLARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, O., Tanrıverdi, H. ve Sönmez, D. (2011). Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 235-261.

Alman Hemşirelik Meslekleri Birliği. (2022). *About the association*. <https://www.dbfk.de/de/ueber-uns/ziele/index.php> adresinden 23 Aralık 2022 tarihinde alınmıştır.

Altuntaş, S. ve Yetkinler, Ş. (2020). Hemşirelerin mesleki derneklere bakış açıları. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(7). <https://doi.org/10.5222/SHYD.2020.75046>

Amerikan Hemşireler Birliği. (2023). *About the association and membership*. <https://www.nursingworld.org/membership/join/ANA> adresinden 10 Ocak 2023 tarihinde alınmıştır.

Amerikan Hemşirelik Okulları Birliği. (2023). *About the association*. <https://www.aacnursing.org/> adresinden 5 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Amerikan Holistik Hemşireler Birliği. (2023). *About the association*. <https://www.ahna.org/> adresinden 10 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.

Avrupa Hemşire Dernekleri Federasyonu. (2023). *About the Federation*. <http://www.efnweb.be/> adresinden 2 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.

Avşarbay, A. ve Dilekçi, T. (2014). Türkiye’de kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile ilgili temel tartışmalar ve İngiltere’deki tıp mesleği ile ilgili uygulama. *Türk İdare Dergisi*, 478, 323-358.

- Avustralya Hemşirelik Koleji. (2023). *About the association and the college*. <https://www.acn.edu.au/about-us/who-we-are-what-we-do> adresinden 13 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.
- Ayaz, Ö. (2010). *Hekim, hemşire ve sağlık yöneticilerinin meslekleşme düzeylerinin değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Catallo, C., Spalding, K. ve Vijeh, R. (2014). Nursing professional organizations. *SAGE Open*, 4. <https://doi.org/10.1177/2158244014560534>
- Catton, H. (2021). International council of nurses representing nursing at the world health organization: COVID-19, policy and holding politicians to account. *International Nursing Review*, 68(3), 267–269. <https://doi.org/10.1111/inr.12702>
- Chiu, P., Villeneuve, M. J. ve Paul, P. (2020). A century of political influence: The evolution of the Canadian nurses association's policy advocacy agenda. *The Canadian Journal of Nursing Research = Revue Canadienne de Recherche En Sciences Infirmières*, 52(3), 176–184. <https://doi.org/10.1177/0844562120945892>
- Cline, D., Curtin, K. ve Johnston, A. P. (2019). Professional organization membership, the benefits of increasing nursing participation. *Clinical Journal of Oncology Nursing*, 23(5), 543-546.
- Crumley C. (2020). The benefits of active engagement in nursing professional organizations: A view from here. *Journal of wound, ostomy, and continence nursing: official publication of the wound, Ostomy and Continence Nurses Society*, 47(6), 547. <https://doi.org/10.1097/WON.0000000000000700>
- Çiçek., Ö., Fata, S., Şerbet, M. ve Deniz, E. (2018). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeyi ve üye olmalarını etkileyen bazı faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 4(27), 133-138.
- Çin Hemşirelik Derneği. (2023). *About the association*. <https://science.zhhlxh.org.cn/> adresinden 15 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Dale, C. ve Mandi, W. (2020). Getting involved in your Professional nursing organization. *Journal for Nurses in Professional Development*, 36(4), 248–249. <https://doi.org/10.1097/NND.0000000000000650>
- Demir Dikmen, Y., Yönder, M., Yorgun, S., Yıldırım Usta, Y., Umur, S. ve Aytakin, A. (2014). Hemşirelerin profesyonel tutumları ile bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3-17.
- Dereli, F. ve Temel, A. B. (2021). Dünyada hemşirelik eğitiminin başlaması: ilk hemşirelik okulları. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(1), 15-22.
- DosSantos, J., FarleyEstevam, dosSantos, R. M., Costa, L. d. M. C., deAlmeida, L. M. W. S., de Macêdo, A. C. ve Santos, T. (2016). The importance of civilian nursing organizations: Integrative literature review/Importância das organizações de enfermagem: Revisão integrativa da literatura/Importância de las organizaciones civiles de enfermería: Revisión integrativa de la literatura. *Revista Brasileira De Enfermagem*, 69(3), 572-580. <http://dx.doi.org/10.1590/0034-7167.2016690326i>
- Dülger, Ş. (2021). *Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN) 2009-2018 temaları özelinde "Küresel sorumluluk" farkındalığı: Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Hemşireleri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2023). *About the world health organization*. <https://www.who.int/> adresinden 11 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.

- Dünya Sağlık Örgütü. (2023). *Nursing personnel*. https://apps.who.int/gho/data/node.main.HWFGRP_0040?lang=en adresinden 6 Ocak 2023 tarihinde alınmıştır.
- Echevarria, I. M. (2018). Make connections by joining a professional nursing organization. *Nursing*, 48(12), 35–38. <https://doi.org/10.1097/01.NURSE.0000547721.84857.cb>
- e-Devlet Kapısı. (2023). *Türkiye’de hemşirelik dernekleri hakkında*. <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ddb/dernek-sorgulama> adresinden 5 Ocak 2023 tarihinde alınmıştır.
- Esmaceli, M., Dehghan-Nayeri, N. ve Negarandeh, R. (2013). Factors impacting membership and non-membership in nursing associations: A qualitative study. *Nursing and Health Sciences*, 15, 265-272. <https://doi.org/10.1111/nhs.12012>
- Georges, C. A. (2005). Professional nursing organizations: Influencing policy affecting the health status of African American communities. *Nurse Leader*, 3(5), 18–20. <https://doi.org/10.1016/j.mnl.2005.07.007>
- Gray, S. ve Madigan, E. (2021). All nursing is global nursing. *AJN American Journal of Nursing*, 121(12), 61–63. <https://doi.org/10.1097/01.NAJ.0000803224.96943.ca>
- Heale, R. ve RieckBuckley, C. (2015). An international perspective of advanced practice nursing regulation. *International Nursing Review*, 62(3), 421–429.
- Ishigaki, K. (2013). An outline of the history of family nursing in Japan and the Japanese Association for Research in family nursing. *Journal of Family Nursing*, 19(2), 140-145.
- Japon Hemşirelik Derneği. (2023). *About the association*. <https://www.nurse.or.jp/> adresinden 23 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.
- Kanada Hemşireler Birliği. (2023). *About the association*. <https://www.cna-aiic.ca/fr/adhesion/qui-sommes-nous> adresinden 24 Ocak 2023 tarihinde alınmıştır.
- Karabey, T., Gürsoy, Z. ve Yıldırım, G. (2020). Türkiye’deki ulusal hemşirelik derneklerinin etkinliklerine bir bakış. *Lokman Hekim Dergisi*, 10(3), 384-391. <https://doi.org/10.31020/mutftd.738958>
- Kırca, N. ve Öngen, M. (2020). Mezun konumunda olan öğrencilerin hemşirelik derneklerine ilişkin görüşleri: Kalitatif çalışma. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 8(3), 676-687. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.761720>
- Kore Hemşirelik Derneği. (2023). *About the association*. http://www.koreanurse.or.kr/about_KNA/article.php adresinden 14 Mayıs 2023 tarihinde alınmıştır.
- Korkmaz, F. ve Görgülü, S. (2010). Hemşirelerin meslek ölçütleri bağlamında hemşireliğe ilişkin görüşleri. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 1–17.
- Korkmaz, F. (2011). Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 59-67.
- Kraliyet Hemşirelik Koleji ve Birleşik Krallık Ulusal Hemşireler Konseyi. (2023). *About the college and the council*. <https://www.rcn.org.uk/about-us/what-the-rcn-does> adresinden 6 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.
- Morin, K. H. (2021). Contributions of Professional nursing organizations. *Journal of Advanced Nursing*, 77(6), e1-e3.

- Nakamoto, I., Horita, S., Sasai, S., Uji, S., ve Wakamura, T. (2022). Nursing in Japan. M. Nagórska (Ed.), *Medical professions in international perspective* nurse içinde (s. 58-78). Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Nepal Hemşirelik Derneği. (2023). *About the association*. <https://www.nursingassoc.org.np/> adresinden 23 Ocak 2023 tarihinde alınmıştır.
- Norveç Hemşireler Derneği. (2023). *About the association*. <https://www.nsf.no/om-oss/om-oss> adresinden 14 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.
- Onkoloji Hemşireliği Derneği. (2023). *About the association*. <https://www.ons.org/> adresinden 10 Ocak 2023 tarihinde alınmıştır.
- Özdelikara, A., Mumcu Boğa, N. ve Ağaçdiken Alkan, S. (2016). Hemşirelik öğrencilerinde mesleki örgütlenme tutumunun belirlenmesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 2(3), 58-70.
- Özsoy, S., Ateş, E. ve Konal, E. (2016). Türkiye'de hemşirelik dernekleri ve internet ortamındaki profiller. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 32(3), 50-64.
- Rosemarie, T. S. (2013). The value of belong ingto a Professional nursing organization. *AORN Journal*, 98(2), 99–101. <https://doi.org/10.1016/j.aorn.2013.06.002>
- Rusya Hemşireler Birliği. (2023). *About the association*. <https://medsestre.ru/istorija/> adresinden 21 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.
- Shrestha, G. K., Bhandari, N. ve Singh, B. (2010). Nurses' views on need for professional development in Nepal. *Journal of the Nepal Medical Association*, 49(179), 209–215.
- Şahan, S. (2020). Hemşirelikte örgütlenme ve örgütsel bağlılık. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği Hukuku Tarihi Dergisi*, 28(1), 122-127. <https://doi.org/10.5336/mdethic.2019-66152>
- Şendir, M. (1994). *Hemşire yöneticilerin iş tanımları*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Suudi Hemşireler Derneği. (2023). *About the association*. <https://sna.org.sa/> adresinden 12 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.
- Türk Hemşireler Derneği. (2023). *Türk hemşireler derneği hakkında*. <https://www.thder.org.tr/> adresinden 20 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *Türkiye'de dernek ve hemşireler hakkında istatistik*. <https://data.tuik.gov.tr/> adresinden 10 Nisan 2023 tarihinde alınmıştır.
- Uluslararası Hemşire Dernekleri. (2023). *About international nurse associations*. www.nurse.or.jp/nursing/international/icn/about/list/index.html adresinden 23 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.
- Uluslararası Hemşireler Konseyi. (2023). *List about the International Council of Nurses*. <https://www.icn.ch> adresinden 10 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.
- Ünsal, A., Yıldırım, T. ve Aymelek, N. (2010). Öğrencilere verilen eğitimin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeylerine etkisi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2).
- Yıldırım, A. (2014). *Sağlık sistemi ve yönetim ilkeleri ışığında hemşirelik* (1. Baskı). Hedef CS Basın Yayın.

- Yılmaz Kuşaklı, B., Çetin, G. ve Yerköy Ateş, A. (2019). Hemşirelikte mesleki örgütlenme. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 131-138.
- Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2023). *Personel dağıtım cetveli*. <https://yhgm.saglik.gov.tr/TR-42988/personel-dagilim-cetveli-pdc.html> adresinden 11 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Walton, K. R. (2017). Barriers to membership in a Professional organization for advanced practice nurses. *Walden University Scholar Works*.1-37.
- Wong, F. K. Y., Liu, H., Wang, H., Anderson, D., Seib, C., ve Molasiotis, A. (2015). Global nursing issues and development: Analysis of world health organization documents. *Journal of Nursing Scholarship*, 47(6), 574-583.